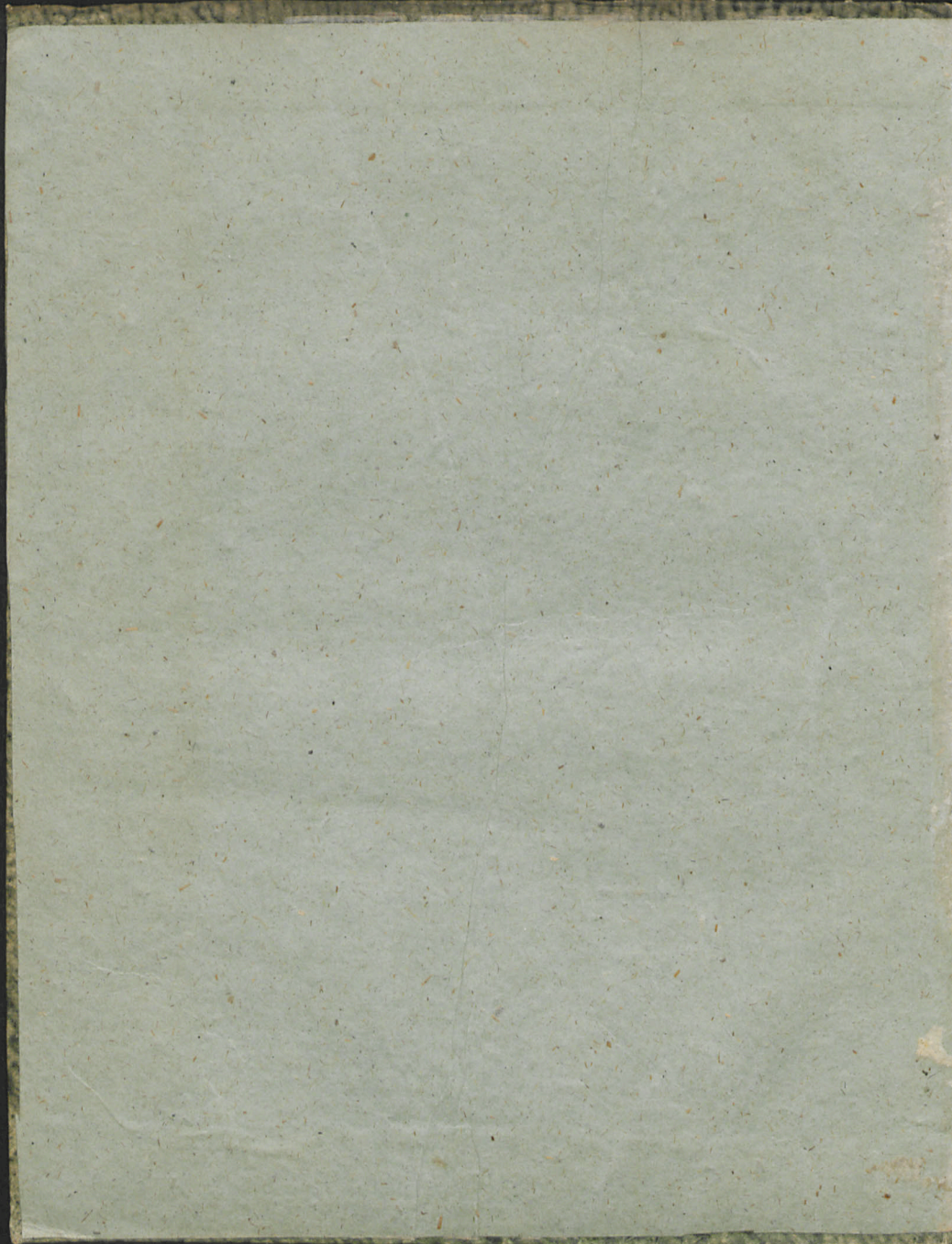


BIBLIOTEKA

Zakl. Nar. im. Ossolińskich

XVI

126



MVNVS CIVILE ²
REGI SVO
SERENISSIMO MONARCHÆ
MICHAELI
DEI GRATIA,

R E G I
Poloniarum ac Magno Du-
ci Lithuanix &c. &c.

es
FIDELI SVBDITO
OBLATVM.

Autore
VESPASIANO à Kochow KOCHOWSKI
EQVITE POLONO. 7.452

CRACOVIAE,
Ex Officina SCHEDELIANA S. R. M. Typ.



XVII-126-III

WARSZAWA, ul. Krakowska 10, tel. 22 62 10 11

Instytut Literacki

ul. Krakowska 10

Warszawa, tel. 22 62 10 11

SERENISSIME REX
DOMINE MI CLEMEN-
TIS SIME.



*H*ecerint sanè complures, ut afficato in
Regiam Urbem ingressu, MAIESTA-
TEM TVAM salutauerint Pio erudita
voci officio. Facio ego quoque in hac Vniuersali
omnium letitia, quod in hac temeritatis cum pie-
tate lucta ad alius facere debui, nam vehemens
quandoq; affectus vim cogendi habet. Quid
enim rebus Polonis, aut nobilius ad gloriam, aut
certius ad salutem contingere potuit, quam cum
Piaſtao sub ſchemmate, pacifica diuturni regiminis
ſecula ſperamus: Ego quoq; cum gaudentibus gau-
dens, huc inconditam opellam conuerti, ut dum
magna nequeo, quantula poſſu Tibi Regi meo dedi-
cem. Agreſtis Perſa olim, frigide plenâ manu obla-
tâ gratum munus Regi ſuo ex mente offerentis dedit:
Tu quoq; Sereniſſime, non temnas obſecro, in ſeceſſi-
uris elucubratam ſcriptionem, imò eſi inferius
materie dignitate artificium eſt, acceptabis agre-

ſtes ab Aratro Muſas qua licet ſi incompta Mu-
ſe eſſe non deſinunt. Deprecor interim apud Te
ingenij tenuitatem, certè intentionem, ut non cul-
pes, facilè poteris exorari. Cui ſi faues manci-
pata perenni Nominis Tui Fama, inferuiet. Re-
cipe ergo benignus, hoc debitum addictæ mentis Ve-
tigal, quod ſi probas, mea eſt inuidentium
vota ſupergreſſus ſum. Verùm in publica com-
moda peccem, ſi prolixioris Nuncupatoriæ Pom-
pa, Te Sereniſſime noſter diſtineam. Jam verò
praeter mea eſt omnium pietatis vota, nihil quic-
quam ſuperaddo, niſi perpetuum Salue Regum o-
ptimè ac proſperè procede eſt REGNA.

ſcripſi Coliciorũ iure meo paterno Inſtaurata Salutis
Anno 1669. Die 27. Septembrũ.

S. R. Maiestatis Suæ

Fidelis ſubditus ac humilis
ſeruus

VEſPASIANVS à KOCHOV KOCHOVSKË,
Eques Polonus.



PANEGIRYCVS.



Vassatam per diuersos ætus,
 Regni Sarmatici nauem, Viri
 Poloni, Optato portui applica-
 ri videmus, ac mutuo lætabun-
 di gratulamur. Quot etenim per Quatuor
 Lustra tètendimus vota? secundos expe-
 ctantes inter turbida ventos? Quot emi-
 simus non recepta cælo suspiria? Quàm
 longa expectatione meliorum, spes no-
 stræ lassatæ? Quoties sole repercussa nu-
 bes fulsit, credidimus détumescere flu-
 ctus, & tranquillatis ventorum turbinibus,
 opinabamur constantem redire Oceani
 nostri malatiam. Accusabamus inclemen-
 tiam Fatorum, de malignitate Fortunæ
 querebamus, miseri nec aduertentes, ex
 quo fonte perpetua malorum scaturigo

in nos deriuaretur : quæ impatiens Aeolici
fræni tempestas, hanc Argonautæ LECHICARINAM
quassauerit. Sæuus quippe ab Oriente Apelliotes,
repentina vi coortus; *Summa imis miscebat.* Ominosa
Aquilonis tempestas, fædo imbrè nos inuoluit. Iam
Boreas ab extrema Septentrionis recessu violētior,
pertinacissimo flatu instabat. Eurus quin
entiã Carpatorum montiũ repagula transuolans
horribilem, etsi non adeò diu duraturæ procellæ,
vim effudit. Quæ autem astrorum cõstellatio,
portentosã tempestatem causauit? Demerita certè
nostra, ac læsæ Diuinæ Maiestatis Crimina,
vltricem accersiuere Nemesim. Profundæ pacis
bonis elata Tyrus nostra, in superbiam prolapsa
est, rebus secundis intumuit, arroganter se
geffit, acceptum tranquillitatis publicæ
beneficium, non ad authorem Deum referens.
Sed in præceps ruunt cuncta mortalium,
quæ sè contra Diuinam Maiestatem attollunt.
Oculos sublimes detestatur Dominus. Ergo illa
superficialis magnitudo, in hy

in hydropisim degenerauit, simul ac feruili ferro incisa vena est, deturgescit tumor, gracilescit personata Felicitas, attenuatur magnitudo Nauis hæc, disiritis gentibus, ac Prouincijs portans Panem; dum vernaculas merces Exteris communicat, exotica gulæ irritamenta adferens, priscam veterum Polonorum frugalitatem dediscit. Hoc philt-um peregrini Luxus, eneruauit natiuam Sarmatarum indolem, ad hoc Offendiculum Polona cespitauit Fortitudo, ad has Syrtes, impellentibus vitijs nauis hæc nostra, allisa est. Sed quod tamen non in imò desederit, quod scilicet impetita fluctibus; non obruta; quod quaflata, & nondum Naufraga. Supremi Numinis fauore actum credo. Etsi vero concussa Prora antemnisq; fracta anchora, disruptis rudentibus, laceris velis; dispensatis tamen extremo nisu remorum ictibus, ad Caput Bonæ Spei enauigat. Sed quis portus? quæue statio? hoc titubans Regni nostri Nauigium tuto recipiet? Ce-

Iebris ille Anconitanus procul est, Foggianus longo terrarum spatio disidet, Fossis in Narbonensi Gallia Marianis aduolui haud tutum. Rhenus, Sequana; Ligeris, strictiores alueo, quam ut capaces tantæ raris, forent. Non deessent certè spatiosi Balthici maris sinus, ferreis olim columnis à Boleslao Rege distincta vetus Regni possessio, paterent amplissimi Ponti Euxini recessus, sed vtrumq; displicet; subducere nimium procul hanc ratem, tam intutum, quam imprudens credere, nondum adultis constantiæ experimentis, vicinorum amicitia. Depressa virtus, rarò cōmiserationem inuenit, calamitates eluctatae persæpè irritauit inuidiam. Quid ergo? Meditullium Poloniæ, sit secura statio receptusq; in hoc portu, naus nostra hopitabitur.

Subi ergo gratisima hospes, Vavelli Tui Promontorium, vt ere sūdo aëris, ad vetustam Craci coloniam, reficiens quassata; rupta sarciens, fractis substituens recentia

centia. Interim dum omnis ætas, ac con-
ditio hominum turmatim se effundit ad lit-
tus, dum vagis sermonibus mirantur quas
fatæ, nec fatiscentis machinæ molem,
Rumpam & ego ingratum silentium, &
vniuersale totius Poloniæ gaudium, rudi
haccè, & incondita voce, cumulabo.
Nulla mihi iusta erubescendi causa, si inter
sonoros eruditorum plausus, gracilis de-
pressa tenuitate oratio mea audietur mi-
nùs: faciam & ego minorum auium more,
quæ ad suaue canentis Luscinix melos,
suos modulos ordiuntur, non æmulandi fi-
ducia, neq; vt asequantur, sed pro posse
cuiusq; cantu, æthera mulcendi. Euno-
mius olim Locrensis, vt Strabo memorat, cū
Aristone Rhegino fidibus certabat, iamq;
alterius subito rupta chorda ad Aristonem
Victoriam transtulerat, nisi cicada fortuito
casū superuolitans, impari Cytharæ Eu-
nomij fracta fidè symphoniam, stridore
suo suppleset. Ita sanè nihil adeo subli-
me, aut omnibus numeris absolutum est,

quod non etiam minimi adminiculo, ful-
ciri possit. Ego quoq;

Ad sacra uatum Carmen afferonostrium

Quod etsi (conscientia tenuitatis ,
facile credo) stridulum melos dabit ,
in patriam tamen professione pietatis, ac-
ceptatum, aut excusatum reor. Experiar
igitur idque eo modo. Ut primo ad pri-
mam Causam mea conuertatur Oratio,
tum ad secundam digressus, Libertatis
Polonæ Typum. ac nuperæ Electionis se-
riem, quâ possum, graphice dabo. Post
Corybuthæi generis attracta uerustate, Fi-
nem; propter quem est id, quod est, Sere-
nissimus noster, Sarmaticæ Naui affigam.
Ita ergo Numen æternum gratum esse
pietas, erit Bona Libertatis nosse, non inu-
tile; claritudo Regnantis ad existimati-
onem Gentis faciet: Deniq; ex Ciuilibus do-
ctrinæ penetralibus eruta dogmata subi-
cisse, uelut in adiumentum memoriæ haud
incongruum fuerit.

Firmari Regna pietate, & sincero Nu-
minis

minis cultu velut Basi, ac substructioni,
cuidam roboreæ inniti; iam sacræ Pagi-
næ veterumque Sophorum Scita, iam con-
sensus Gentium, & innumera exempla
docent. Super hæc vniuersalis mundi fa-
brica, suum esse, ac Creationem ad pri-
mum illud Principium, in quo omnes mo-
uemur, vivimus & sumus, referens: etiam
Athæos (si qui porro scandalosa senescen-
tis mundi macula reperiantur) assentiri
cogit. Quippè non solum cælestes sphæræ,
inoffensa velocitate mobiles: æternæ Legis
imperio, circumagi palam est; & quæ alia
basilicam creantis ostendunt potentiam;
sed in minimis quoq; patent explicantis se
Prouidentiaæ effectus, & vniuersa vnum
esse, omnium Regnatorem Deum agno-
scunt. Quo dictante, mellita apum agmi-
na, dulci præda infarciunt cerata aluearia?
Vnde minutulo gregi Monarchici status
ac regiminis imitatio? vnde vili insecto for-
micæ, ea futuri Cura, vt congesta grana
æstate in hybernos conseruet vsus. Tam
mini-

minimis Deus est Magister, & id quidem
Neotericorum non nemo, eleganter ex-
pressit.

*Sylvarum Pelagiqꝫ pecus, pictaqꝫ Volucres
Variosqꝫ florum, cerne ridentum choros
Cuncta Deum sine Voce clamant*

Debetur è quidem omni iure, summo
illi ac æterno Opifici Deo, vel propter na-
turæ præstantiam Honor adorationis, vel
propter collata in vniuersum beneficia, sub-
missa gratitudo, vel propter immortalium
bonorum, quæ speramus ab ipso, deside-
rium, omnigena supremi Dominij recogni-
tio. Exolue & Tu tot ditata bonis, cumu-
lata beneficijs, & roties ex ipsis pæne
faucibus erepta Polonia, Exolue inquam
debitum gratitudinis, ad Maiestatis æter-
næ supplex te prouoluens subsellia. Tu
Polonia exigua olim extorris LECHI CO-
lonia, non inepte grano synapis compa-
randa, quantitate seminis exilis sed pingui
humore mox in arborem exitura. Certe
creuisti felici manu satus sarculus, in pa-
rem

rem alijs oleribus sublimitatem, floruisse
ac germinasti, in longam latamque domi-
nationem extensus. Ab oriente Pontus
Euxinus, ab Occidente Balthicum mare,
terminos tuos constituunt. Septemtrio
densos plusquam Herciniæ sylvæ saltus
obijcit. A meridie Carpatiarum Alpium
iugis, vastissima circumferentia distin-
gueris. Regio nullis montium fastigijs
gibbosa, sed perpetua planicie æqua, flu-
minibus irrigua, felici gleba fertilis, &
donec castigari meruisses, omnium rerum
ad abusum diues. Tu inquam in eam am-
plitudinem tetendisti ramos, à Vicariâ
CHRISTI in terris potestate, paterno sem-
per culta affectu, Sacratissimis Romani
imperij Augustis, per multiplices sanguinis
nexus concatenata, potentissimis Regum
Amicitiaë intuitu, ferocissimis gentibus, in-
uicta fortitudine: omnibus æquanimitate
eo vsq; commendata: vt quò cognitio No-
minis Poloni vix penetrauerat, eò cultus
ac reuerentia gentis eniteretur. Sed Vn-

B

de



de illa? Ex quo fonte tanta promanantis
amplitudo? Dexterâ Domini fecit virtutē,
quia in gentem Magnam creuerimus, cæles-
tibus fauor iste. Et veterum quidem bene-
ficiorum obliuisci, ingratum esset, præsen-
tia filere, onerosum pietati. Ergo inscruta-
bili in arcanis Iudicijs, præpotenti in
Electis, mirabili in Regnantibus, immor-
tali Deo. huius tanti boni, vt aliorum
omnium auctori gratiæ, quantas maximas
animus noster capit, agenda sunt. Illud
enim supremum Numen, per quod Re-
ges regnant, male vsurpata humanæ am-
bitioni iura sua repetens, ac Diuini Pneu-
matis spiramine corda Ciuium conglu-
tinans, per concordēs suffragantis Popu-
li voces, Serenissimum MICHAELEM con-
stituit super Thronum Poloniæ. Adeste
nunc animis Ciues Sarmatiæ, & lassatas
multa admiratione mentes, recolligite.
Agnoscite in pacata, vltra spes, Electione
miraculum, in Miraculo gratiam, in Gra-
tia Deum. Vt feruebat Electoralis arena
concur-

concurrentium ambitu, ut præhensionibus Apricum illud Circi æstuabat. Quisq; sibi, Regem spe, voto, metu, veneratione cum istum nollet, destinabat alium, & priuata studia, inanibus spebus grauida, iam parturire videbantur. Interim per vocem populi, explicante se ab æternæ ordinationis Decreto, repulsam Competitores passi, per nec cogitantis sublimationem. Vnde nam tam subita rerum Methamorphosis, sacra pagina luculenter informat: Ut cognoscant viuentes, quia dominatur Ex cælis in Regno hominum, & cuiuscunq; ^{Daniels} voluerit, dabit illud, & humillimum hominem, constituet super illud.

Quæ cum ita sint, pandite iam Templorum ostia æditui, pateant cunctis sacra penetralia, intrato faustis cum acclamationibus S. P. Q. Polone, non iam ad puluina fictæ deitatis, sed ad immaculatas viuificantis Hostiæ aras, cernua accumbeturba. Vos in primis Leuiticæ Tribus Principes, adolete incensum benefico Nymini

mini, fument Sabæis altaria odoribus. Post
hos Regni columina, trabeati Senatores,
currulibus sellis delapsi, Nouæ fortunæ pro-
toplasten Deum adorete, Deum pacis, De-
um vnitatis, ac concordiaë, qui vos præcin-
git virtute, qui disponit pedes vestros
tanquam Ceruorum, & super excelsa sta-
tuit vos, supplici gratitudine compellate.
Tu verò Equestri dignitate celebris ordo,
fæcundū auitæ nobilitatis germen, præstā-
tissima Regni huius portio, quæ arrhabo-
nem Libertatis, pignus gentis nostræ inæsti-
mabile, commendatissimo ad posteros e-
xemplo, factum tectum tueris, quantò plu-
ra tibi tribuit Deus quam voluisti, tantò
submissius, retribue æterno largitori gra-
tam mentem. Omnes deniq; mortalium
quos remotissima climata, idiomatum va-
rietas, & non vna generis propago fecer-
nit, nihilominus sub alis aquilæ Polonæ,
aut Cataphracti Lithuanici commorami-
ni, Occinite Gratum omnipotenti Pæana
Te Deum Laudamus

Ex hac Æde gratiarum actionis, nunc

in aream, non obiectu claustrorum aut
cellis circum septam, sed Ioue sub Libero si
placet, diuertamus. Libertas, quæ omni-
um desideria in se conuertit, cunctis opta-
bile, paucis asequibile, bonum est. Natura
quidem vniuersos mortalium, Liberos vo-
luit esse omnes, usque adeo, ut bruta etiam
cum intellectu asequi nequeant, bona
libertatis, sensu percepta seruitutis mala,
vel morte effugiant. Aues in caueis fa-
cilem escam fastidientes, solutum aerem,
delicatis præferunt ergastulis, transfiliunt
retia cerui, molossorum potius dentibus
lacerandi, ne irretiti in manus venato-
ris deueniant. Vri ubi indagine se clau-
stris, nec effugij spem vident, adeo non
ad seruitium se natos putant, quin illiso
arbori capite seipsum enecent. Quidni ad
imaginem Dei creatus homo, alieni impe-
rij superbiam ferat, aut ad vnius libitum
resignato libero arbitrio, perpetuo manci-
pium aget. O Homines ad seruitium pa-
tatos, in clamabat olim liberi status osor

Pier.

Tiberius, sed idem ille dixit, qui fecit, idem
oppressit, qui & exprobrauit: idē ille Im-
perator, non quod meritis, aut publicæ fa-
mæ iudicio, sed quod subtili in pessimis a-
cumine esset, vitricus Patriæ, non pater,
Dominus Ciuium, non Princeps, super e-
uersæ Libertatis rudera, acerbæ seruitutis
iecit fundamenta. Alius fauente Numine
Polonorum genius, ac Regni Typus est:
diuersa à Romanis ratio libertatis, deniq;
vt initio, ita fine difformis. Romani, pul-
sis Regibus, pepulerant seruitium, nos ac-
ceptis, confirmauimus libertatem, illis ac-
quisitū bonum, nobis coæuum est, illi pro-
pinata libertate altera manu Orientem, al-
tera occidentem præhredientes, concupi-
scebant etiam quæ non caperent. Nos nec
seruire vlli possumus, nec imperare desi-
deramus. Emancipata Roma cōsulari. aut
Dictatoris rigore, continebatur, vbi cum
adultæ fortuna adoleuerunt vitia, post de-
uictum orbem, nimis felicitatis æstu lasa-
ta, libertas Romana elanguit. At Polo-

Curtius

na simul cum prisceis Sarmatarum Ducibus nata, & educata, eosdem habuit altiores & alumnos, Parentes & Principes, qui non plane ingenios se credebant, nisi liberis, imperarent. Ad extremum ne felicitate temporum hæc compages dissolueretur, adstricta Legum vinculis est. Eoq; a suscepto Fidei lumine septingentos ferme per Annos firma ac immobilis. Illa Libertas Polona est, quam Princeps Oratorum eo adumbravit penicillo. Est potestas *sci. pñ. rat.* vivere, ut velis, is autem vivit, ut vult, qui recta sequitur, qui ne legibus quidem propter metum parer, sed eas colit, quod salutare maximè iudicat. Ita sanè est, non aberrasti sui sæculi Decus, in efformando venustissimæ moralium virtutum Typo, expressisti ad amulsim formam præclarissimi boni. Quæ enim ibi Libertas, vbi nulla honesti cura? quæ tranquillitas? vbi insolens licentià? quomodo liber populus? qui exlex, & magis sine Domino, quam extra seruitium. Contineri necessum liberta-

bertatem, mediâ inter excessum, & defectum, viâ, alias, vt omnes excellentissimæ virtutes, corrupto semine in vitia degenerant.

Linus. Per amplum olim Romani in Capitolio libertatis erexerant atrium, iuxta quod in Cella Iouis maximi XII. Tabularum Legum repositorium erat. Facili ex facto prudētis Populi coniectura, ita libertatē ac Leges mutua relatione conexas esse debere, vt libertas Legibus fulta, florentior euadat, & Leges præsidio Libertatis, vna eademq; voce cum omnibus loquerentur. Ita hæc expetitæ pulchritudinis virago parastatem Legem addictâ habet, hæc ei diuino munere data est pedisequa, & perpetua affistrix iubendi, vetandiq; sapientia. Equidē si contineri suâ sponte, humanum genus intra fines naturalis modestiæ posset, tunc æquabili omnium innocentia, superuacua hæc Legum ligamina forent; sed cum ex vitijs mortalium, optanda magis quam speranda hæc felicitas sit, per hanc

cem.

commodè assistricem Legem, dum sita-
pte boni esse nolumus, saltem ne malis fie-
ri liceret. Hoc ergo gemino bono tuo
fruere Polonia, idq; prudenti moderatione
in æquilibrio pone, vt nec libertatis abusus
legibus præualeat, nec leges callida inter-
pretatione, velut spongia liquore intincta,
alterius eleuent stateram. Hoc si præ-
stas, libertas tua non Romano more pere-
grinabitur, sed perpetuum in Sarmatico so-
lo, iam non hospitium, sed domicilium,
habitura.

Sed quod nimius forte in verbis, at ie-
iunus in energia Aureæ libertatis, igno-
scite Viri Poloni, deficit enim laudis copia
plusquam laudanda afferentem. Parens
eloquentiæ Græcia, libertatis olim suæ iacta-
bunda, non concepit literis adæquata tan-
ti boni encomia, nisi detestabile Tyranni-
dis ingenium, ac miserandos expressi po-
puli gemitus prolixiore inuectiua fastis tra-
deret. Ita ferme est, vt bonum non co-
gnoscat, nisi amissum, & opposita vitia,

lucidius claritatem virtutum demonstrant.
Feliciores Poloni nos ultra Græcorum Fa-
tum, qui cum hoc Arrabone nostro ad in-
nidiam vsque Orbis delitiamur. Tyran-
norum nomina æque ac effectus tyranni-
dis ignorantes penitus, nisi Externi An-
nales sua experimenta, nobis in exempla
verterint. Sed vt olim quispiam Venerem
laudans ab alio interpellatus fuit. Et quis
eam vituperat. Ita quoq; præterquã quod
mihî in arcto dicendi vis (coq; forte in-
glorius labor) sua libertatis maiestas, ac
salutaris vsus, non eget præcone. Quorsum
impõrunæ laudes, & superflua commen-
datio? Et quis eam vituperat? Appetunt o-
mnes, colunt, venerantur. Hoc cælo da-
tum humanæ societatis pignus, singulare
Orbis Sarmatici Emblemma, veræ virtutis
nidum, pupillam oculi nostri, primum vi-
uens, ac vltimum (vtinam fatifcente mun-
di machina) moriens Poloniæ. Desisto
itaq; & non amplius, per Capitolini atrij
spatiola diuerticula, aliena mirari: sed in
peni-

penitiora Polonicæ Historiæ penetralia, cō-
templari sua, populares meos inuito. Vide-
bunt cunas nascentis libertatis, & mirum
educandi modum, vt quæ vagitus inter so-
luta omninò, vbi ad iustam peruenerit æta-
tem, astricta fascijs, & infantiles pannos,
sub prætexta tolerabit. Quod Calculo-
rum more præstabo, qui ingentes summas
contracto redigunt in summaria ære, ita
ego compendium rei faciam, vt quisq; non
legisse, sed attigisse, se credat.

Vetustissimis Polonorum, ignoto Re-
gij nominis vocabulo. Duces ex virtute
sumebantur, quorum Ductu & Auspicijs,
non per infinitam, aut absolutam potesta-
tem, sed ipso iubendi parendique vincu-
lo, mutuo inter Status conueniebat. Prin-
cipes, quantum armorum vi in hostes, co-
mitate in socios, amore in suos; tantum au-
toritate vbiq; valebant: si quis eminens ge-
stis, consilio egregius, impauido pectore,
rebus admouebatur, & quod præerat, ma-
gnitudinem suam, Virtuti non Fortunæ,
acceptam tulit. Inde Duces à ducendis a-

gminibus dicti, magis vim, quàm Maieſta-
tem continente appellatione. Animo pu-
filanimes, corpore vitioſo, artibus inuali-
dis, tanquam naturâ ipſâ faciente delectû,
ſegregabantur, etiamſi Ducali è domo pro-
dirent. In eum honoris apicem, per ma-
las artes eniti, paucis tētatum, nemini pro-
ſperè ceſſit, ſi qui tales, exoſi primo popu-
laribus ac deiecti, punitique ſuis exemplis
docuerunt, malè parta Imperia, non eſſe
diuturna. Ita Lechus Cracides ob Fratris
necem, Leſchus iunior, Vitiata acumina-
tis ſpinis, decurrēdi ſtadij orbita, dolo ma-
lo inſeſſos, Principatus turpiter amiſere. Et
Fratricidæ quidem Vāda Virago, non auer-
ſantibus muliebri imperium Viris, ſubſti-
tuta fuit, Impoſtori Equiti, meliore fide
decurrēs ſtadium, pedes Leſchus fato mon-
ſtrante ſucceſſit. Gemina ſimpliciſſimæ, &
nullo fumo denigratæ Electionis Veterum
Polonorum exempla, iam quod imbelliſe-
xui, quàm ſclerato Viro, ſubefſe mallent:
iam quod aggreſti ortu luueni, ſed probò
quam

quam herili Filio, sed doloso sceptrum detulerint. Post hos displicente Vnius imperio, ad Duodecim Viros ex Optimatibus Summa rerum translata, sed nec his longa Dominatio, ab experimento edoctis Polonis, non aliter Imperandi constare rationem, quam si vni reddatur. **PIASTVS** randē Cornel. Tacitus. Crusuiciensis carpentarius, modici cultor agelli, mirus suillæ dapis ac Hydromelis accremento mediperator, sed vnde viginti Principum ac Regum Poloniæ parens, Magnitudinis quanta, quanta est in posteris auctor. (cui quidquid splendoris ad ostentationem, abundantia ad usum amplitudinis, ad gloriam, tanquam Protoplasto Polonia debet,) æquabilitate sua posteriorumq; memoriam **PIASTÆ** nominis ac desiderium, in nostra vsque tempora reliquit. Vbi è salebroso gētilitatis errore, in Viam Christianæ Veritatis digredi, pretium fuit, abolito Ducum Vocabulo, summi fastigij titulus usurpari cæptus, Diadema nomenque Regium, tribuente Imperatore Romano, assumentibus Polonis, magis ob largientis

Augusti

Augusti beneuolam mentem, quam ut nimis cuperent. Et quamuis cæde nefaria, Sancti STANISLAI Cracouien Præfulis steterit, quominus idem Ius Regni abrogaretur, expiato tamen Pastoricidio, in pristinâ nominis amplitudinem, Coronata Polonis capita assurgebant. Inde iterum à Præmissis Reges, & Casimirus Magnus Piaſtiadum è mascula stirpe vltimus, ampliatis Regni pomærijs, diues Regnum ac florès reliquit. Equidè donec Piaſti posteritas, in Polonia rerū potita est, simplici ut potè æuo, & quod nostrati seu contribuli suo pareremus, nullæ Regnandi præscribentur Regulæ, vix aliquæ scriptæ Leges, adigebant ciues, ut parerent. Et quamuis, dominandi Cupido cunctis affectibus flagrantior sit, protùc tamen Legum non indigere visa retinaculis; cum dominatio limitata cum modo, & auita Libertas gentis, cum curâ habebatur. Demum vbi Veneratione Sanguinis Piaſtæ, ad Ludouicum Vngarum Sororinum Casimiri, summa rerum translata fuit, Occæpare

pere Maiores nostri, anxie cauere Arraboni suo, & postquam externis manibus tradebatur DEPOSITUM, Astricta Regnantis Iureiurando fides, *Rem Integram* tradentium fore. Vladislao deinde Jagelloni Lithuano, Diuæ HEDVIGIS Piastæ à Matre, connubium, vna & Regni possessio fuit, quo per se, ac Filios, diu & gloriose præsidente, tandem inclitæ stirpi, in Sigismundo Augusto colophonem fata posuere, postquam Jagellonidum Sanguinis Nouissimè in Augusto desijt: simplicitas illa prisca, & amor recti, aduectitijs institutis & peregrinorum norma, iam tum exolescere cœpit. Vulgabantur subdolæ Etrusci præceptoris suggestiones, tum Cortesanorum sub alio cœlo & sceptro exercitus genius, Legibus cohiberi debuit. Proinde quia alius, mox sequentis æui timebatur genius, & quæ temporum, an hominum labes est, præcipiti à libertate in feruitium gradu ruere, firmissimis legum vinculis astricta regnatis, parētiumque conditio, vt sub Lege electus, non ascen-

scendat supra Leges, dum regnat. Eo inter
præcipua Regni Arcano, Possè Polonos sub
Regibus esse, non posse sine Legibus. Sigif-
mundus certè Augustus ex ingenita boni-
tate sua, reassumptis antecedentium Regū
diplomatibus, expressiùs ac sinceriùs ca-
uit Libertati. Imò auxit eandem, non ab-
dicato modo Hæredis Titulo, sed auito Li-
thuanix patrimonio per resignationem
Juris Sunitatis, in Polonorum Vnionem tran-
scripto. Qui Voles, Legum, Vnionisque
contextum reuolue, inuenies prodigiōsi
Amoris in Subditum populum verè Regiā
vocem *se improlem quidem* (Rex in textu
Legis loquitur) *sed quantumuis DEO dan-
te augetur Successore, in tantum Diadema-
tis capacem eum: in quantum per utriusque*
gentis Libera Suffragiā liceret, Audite hæc
Principes quorum iussa pro lege, Voluntas,
pro ratione, & quibus non aliter Status
sui ratio constat, nisi per calcatam credita-
rum sibi à DEO gentium Libertatem Sigif-
mundus Augustus Polonus Rex, Poloniam
non

Varfaci-
cius in
Declar.
A. 1563.

non minuit libertatem, sed auget, non sup-
primit, sed confirmat, non detrahit, sed ad-
dit auitum Hæredium, Patriæ possessionis
glebam, Lithuaniam suam manu mittit, vt
faciat liberam. Certè sculpe in pectori-
bus tuis perenni Augusti memoriam Li-
thuania, studenstueri ea, quorum æsti-
matio, nisi postquam amittitur, non per-
inde noscitur. Post hunc ascitus Henricus
Valesius, præcipiti Regifugio, nominis
Gallici in hac gente inducens fastidium, de-
inde Stephanus Bathoreus fortis æquè ac
prudens. Iam Sigismundus Tertius Sueco-
rum è stirpe, (ille coniugij, hic maternæ
Lineæ intuitu, quæ vtræque ex Iagellonio
sanguine, assumptitijs alias) Solio Sarmat-
ico præfedere. Tum Vladislaus IV. Sigis-
mundo natus, ac Ioannes Casimirus eodem,
ille fatis, hic Sceptri abdicatione, Reges
nostri esse desierunt.

Hic mihi, Te inelyte Sueciæ Rex Ioan-
nes Casimire vt alloqui liceat mitissima, na-
turæ tuæ ratio, audentem facit. Et si quo

D

modo

modo Te aliæ Gentis Regem dixerim? qui
Polonus fuisti, & vt esses summè cupiera-
mus. Sed quoniam aliter cœlo & Tibi vi-
sum, non tamen abdica natalis Soli amorē,
& fidissimi populi Memoriam, seu te affi-
nis Germania, seu adamatæ Galliæ oræ ha-
bebūt, Poloniæ non obliuiscere, quæ admo-
dum Tui illa vicissim obliuisci non potest.
Etsi Polonum nomen obsequij, gloria erga
Reges suos celebre; vehementer credo va-
pulabit, donec dubitabitur, nos ne Te? an
tu nos abdicaueris? Hæret miraculo atto-
nitus orbis, & inopiâ Veri factum credit,
quod fieri posse, & factum aliquando fuis-
se, pelli Reges suis exemplis didicit. Sed
procul abest à liberâ gēte talis macula, nul-
lus Regum in Poloniâ cōdemnationis tabu-
las, nullus executionem feralis sententiæ
subijt. Non Cicutham Atheniensium, non
Romanorum exilium propinam⁹ Regibus
nostris. Retineant gentes *Castellios*, *Raua-*
illacos, *Fairfaxios*, *Cromuellios*; Poloni li-
berâ voce, non tacitis factionibus, supplici
prece; non ferreo stylo, cum Maiestate Prin-

cipum nostrorum, non cum fortuna illorū
loquimur. Sed vbicunq̄ue terrarum nunc
es InclYTE Princeps, audis fortasse curiosas
sciscitantium voces, hiccine Rex? relicta
fortunæ suæ Sede exit de Regno? Hiccine in
ter Decumanos Poloniæ fluctus, tot trophæis
insumpta ætate gloriosus, quod reliquum
Vitæ, nulla certa sede ac loco transiget?
quasi hæc nouissima Sanguinis Iagiellonici
gutta, expirare alibi, nisi extra Poloniam
non posset? Sed videre mihi videor, pro
pietate tua, ac realitate Princeps, Te exi-
mentem Polonos Critico præcipitis famæ
iudicio. Obsecramus vindica intemeratâ
gentis olim tuæ fidem. Possemus quidem
dare in corruptos testes, dehortantem su-
premum vniuersalis Ecclesiæ Antistitem,
reclamantem Senatū, deprecantes Re-
gni Ministros, obnitentes efflicti Terre-
stres Nuncios. & flebili poenè facundia egre-
gium istum Christophorum Sarnowskium
Lencyciensem Succamerarium, iam sup-
plices preces, iam deterrentia exempla ad-

ferentem. Sed in pio proposito obstinatus
Tu spōtè ac vlroneè curam nostri depone-
re professus es: memento illi, Te accinctu-
rus, vnde pendet æternitas. Et id quidem
Diplomate Abdicatorio constare voluisti.
Equidem cunctorum bonorum Ciuium
horret animus, quoties acerbi tecum diuor-
tij recordamur; attamen recollecta mente,
multas tibi grates Serenissime S. P. Q. Po-
lonus multis nominibus, sed eo, vel maximè
debet, quod libertatem nostram, tot mol-
tionibus, & astutis factiosorum artibus la-
befactam, eo facto asserueris, ac in pri-
stinum statum restitueris. Romanus olim
Dominans de Republica reddenda, nimirum
diu hæsitabundus egit. Quinque & Quin-
quaginta Anni non suffecere Capulari seni,
expediendam ad deliberationem, nec per-
stitit in finem, nec magna meditata
exequutus est: qui non vt liberi Romani,
sed ne serui essent, peroptabat. Aliter Tu Au-
guste noster, nõ Te anceps delibetatio disti-
nuit, non Tui ipsius respectus remoratus est;
quo-

quominus libertatē sub fide *Depositi* tibi creditam, non solum redderes ciuibus, sed eo ipso firmatam, quod Tu vltroneè reddebas, & quod nolentes non recipiebamus. Deus TeloANNES CASIMIRE noster, sospitem seruet, ac demum pijs annuat votis, vt qui cælestis Regni intuitu, terrenum abdicas, & temporali videaris dignissimus, & illud post se-
ra fata, merearis.

Si quis ergo hæc Magna Regnorum corpora, introrsum considerat, me hercule aduertet, vt ortus, ac incrementa, ita periodos habere: ac velut vitam mortalium crescere, decrescereque. Considerando ætatē Poloniæ per sua momenta & gradus. Prima incunabula sub Lecho autore gentis, ad recepta Christianæ veritatis dogmata propè per Annos Trecentos viginti fuere, & hæc pueritia fuit. A dolescentiam à Boleſlao Chabri vsu Regij diadematis floridam, Trecenti octuaginta constituunt, quorum interuallo prætextam deposuit, ac veniam ætatis nacta, si qui hostes Polono nomini
insul-

insultarent, vigorem animi acrius intendere cepit. Iuuentus à Ludouico Vngaro ad Augustum, Annis Ducentis & duobus constat. Virilitatem ab Henrico Valesio extraneorum primo incæptam, in hæc tempora continuans, Centenarium propè attingit. Viriles animos & inflexam maturitatem, tot impertita bellis, agitata seditio- nibus, & coniurato circumfusæ Viciniæ odio pressa, tot documentis, quot victorijs, orbi demonstrauit.

Et iam Polonos, à primo exordio sub Ducibus, post sub Regibus obiter vidimus, nunc serò postliminio, redeunte Piastræo nomine ac regimine postquam vnus Regum, Ciuibus Rempublicam reddidit, quomodo alteri tradita sit, oculos aduertamus. Ioannes Casimirus abdicat, Assumis Tu Curam nostri MICHAEL Serenissime, ille egregia fide facit, vtinam Tu meliore Fato. Reddidere Te nobis propitia felici fidere Astra, post tot sæcula, rediuiuū Piastræo ex cinere, Phœnicem. Reddidit DEUS quod de Te
ab æ-

ab æterno fatus est, vt Rex Polonæ gentis,
obscurum antiquitate Piasiti nomen glorio-
sè suscitares. Sed quid ego Te Ægyptiæ a-
ui, cuius existentia ex peruicacia affirman-
tis ac credulitate legentium pender, com-
parem? Nisi vt Phœnicem, ita bonum
Principem raritas commender. Alia vtat
similitudine, & Tibi magis conueniente.
Traianum ego Te Poloniæ fidenter appella-
bo, quem bonitate insignem, æquanimi-
tate commendatum, post portenta illa ac
tenebriones Rei Romanæ fulcrum, probè
fuisse constat. Nec aspernare Parallela,
similem Te quippè Optimo Principi taci-
ta animorum imaginatione figuramus: &
quam illo de Roma adoptato, plura nobis
de Te Electo pollicemur. Tremulo seni illi,
adoptanti Neræ, Imperiū debuit; Tu post
Deum Ciuibus Tuis debes, quibus maioti
constitit; præconcepta de virtutibus tuis o-
pinio, quam aliorum fidera, propè elata
nomina, ac cum ingentibus promissis Au-
rei montes. Traianum ergo Te nobis Se-
renis.

renissime Rex præsta, & vicissim quæ illi, à
Romanis præstita, à Nobis Polonis expe-
cta Amorem nobis debes, nos Tibi obse-
quium, magis illud firmum ac solidius ha-
biturus, si beneuolentiâ paraueris. Nam
metus, non diuturni est magister Officij.
Neue in hac assimilatione palpum facere
me credas, dum optimo Imperatori simil-
limum te cupiens, eius nomine appello, Ma-
iestati Tuæ rationem facti reddo. (Reuolu-
tio annorum, si penitius introspicias, ma-
gna in se arcana continere solet, ac rebus
cunctis velut orbem quendam inesse cerni-
mus, vt non solum temporum cursus, sed
etiam rerum momenta, Gyro quodam ver-
tantur. Hinc annos climactericos pleriq;
suspiciunt. Alij exactum sæculum quidpiã
prosperitatis in se continere arbitrantur :
quasi spatia æui, velut dimensis interstitijs
prodigia virtutum, aut contra, mundo præ-
stare soleant. Si fidem adhibemus, à con-
dita Roma, ad Traiani adoptionem secun-
dum receptam Chronologiam, Octingen-
ti tri-

Cicero

ti triginta Anni intercedūt Quot interces-
sere, inter Pīasti Principatum, & Tuam Se-
renissime REX electionem. Vtinam ve-
rò conformem Te Traiano, vt moribus, ita
norma imperandi, post tam grande reuolu-
ti æui spatium agnoscamus. Vtinam te illū
esse, quem supra Octingentos Annos natu-
ra parturijt, ostendas. Protendimus vota
acclamantes. Felicior Augusto sis, melior
Traiano, alterum ex Te præstare debes, al-
terum, à fortuna potes.

Sed in istum summi fastigij apicem,
quomodo euectus fueris, non indignam
rem memoratu existimo, quæ ad exte-
ros posterosque transmittatur. Primò mi-
raculi vim obtinet, sub discriminofum *In-*
terregni tempus, vndique nobis quietas res,
animis & armis Vicinorum circumquaq;
silentibus. Turca minax, & post impertitā
Offam, auarior Scythia, tum occasiones ha-
bere, quàm expectare mallens rebellio: ve-
lut Letargico sopore indormientes amicos
ex asse præstāt. Ilacessita à Moscho quies,
E & quam-

& quam armata Polonia rapuerat Kijouia,
inermi vltro restituebat. Nemo horum
vt prouerbiū habet, *cadente quercu ligna
colligit.* Quot quor in Polonia Interregna,
omnibꝫ quasi ex cōposito, ac velut ad spar-
sā missilia, illatis armis decurrisse hostes,
sola orbitate Reipublicæ vtentes: vel non-
dum absoletis, post Victoriosissimi Vladi-
slai IV, decessum cladibus, vbi velut in præ-
dam gentibus destinati, sensimus eheu! Ve-
lut ex generosiore vino acrius nasci acetū;
ita post bellicosum Principem calamitosi-
us prouenire Interregnum. Antequam Tu
Serenissime REX eligereris, alia facies re-
rum, nihil vsquam turbidum, placida om-
nia, & in pace nobis otuari videbamus. Nō
armatæ phalanges, non fluminum vertices
vim externam distinuerunt, sed verendum
regnaturi Principis nomen, & astruentia fu-
turam magnitudinem fata, quoniam tum
ex antecedentibus colligere licebat, & au-
gurari meliora. Ita sudum primæ lucis cre-
pusculum, designat constantem diei sereni-
tatem

tatem, ita ex primo exeuntis in herbam fe-
minis ortu, de futuræ messis fertilitate iu-
dicat Agricola. Nec Poloni dispari modo,
præsētia in futurorum Omen trahebamus:
scientes, sperantesque mala tempora, me-
lioribus pensari. Vacauit proinde omni
metu solutis, ac securè domi relictis pigno-
ribus, in arenam illam Varsauiensem, vni-
cuique properare, nec abesse quisquam ab
Actu eligendi Regis sustinuit. Non circū-
iecti modo soli Nobilitas, ac abundantio-
re pænu Proceres, sed maritimæ Balthici
Maris oræ accolæ Prutheni, Pomerani, ac
remoti Liuones, iam in ora illa rebelli V-
krainæ adsita recens in hæredijs hospitan-
tes Exules. Iam longo Berezina tractu, sub
rigidum Aquilonem semoti Lithuanorum
ultimi; tum fæcundæ Podlachiorum stir-
pes, omnes deniq; Poloni, quasi miraculo
euocati confluxere, vt nimiùm desiderato
spectaculo fruerentur. Numerum quidem
inire haud facillè fuerit, Ducenta tamen
conuenarum millia, si asseruero, haud in-

congruum reor veritati. Si quidem Patriæ
caritas, Ordinū prouocauerat sollicitudi-
nē, sollicitudo auxerat numerū, inde Nobi-
litas cum suffragijs frequēs, Senatus quoq;
pro amplitudine Ordinis sui, splendidis mi-
nisterijs ac satellitio, Theatrum illud imple-
uerant. Spectasti has cateruas, imò nume-
rasti ex eminenti Vistulæ ripa Varsovia, ac
Martij populi accursu referta, vt sub tāto
onere vix suffectura gemebas, ita nunc feli-
ci successu leuata, incredibili gaudio per-
funderis. Tu quæ nuper Sueticos furores
perpeffa, ac Trans Istulano maximorum
exercituum classico tremefacta: & quæ cru-
delem genium Artilæ Hunni, noua Metem-
psichosi, referentem Ragocium, probe me-
mineras; non tamen magis, inuasa hostem,
direpta egestatem, solo æquata extremam
miseriam timuisti: quam ne post enormia
externorum bellorum symptomata, recidi-
uo malo Rempublicam Ciuilis motus, in-
uolueret, Quantum ergò diutina expecta-
tio anxietatis, tantum felix conclusio gau-
dij

dij Tibi adfert. Cæteris Urbibus Sarmatiae beatior, quæ pignus hoc Vniuersorum, sola creditum tenes.

Candido interim notanda lapillo dies illuxit, quo placita cælo Decreta promulgari destinatū fuit. Prodimus omnes in cæpum, ac operi nos accingimus, gaudentes metuentesq; inter operis maiestatem, & euentus expectationem. Posteaquam frequentissima agmina Circum inierāt. Linciati præfules, Ordinis præcellentia Venerandi, prima in fronte assidere. Tum è Senatu quisque, Equestriumq; contribules suos repetebant. Audire erat laudantium hunc, aut reprobantium illum, susurros, modo colloquentium murmur inquires, mox vastum silentium. In biuio hærebant omnes, inter Rhenano-Palatinæ Domus Vetera in Regnum merita, & celebratam Lotaringici Principis claritudinē, diuisis studijs. Dum in illo distractarum mentium æstu, in ipso Circi meditullio, Vernantium Apum examen subito confedit. Aspeximus non sine gestio;

*in Horo-
logio.*

gestione animorum motu, sedula ac labo-
riosa animalcula, cætum nostrum complē-
tia, credidimus dum loqui non poterant,
vt & ex gremio sui Regem eligeremus, e-
xemplo suo monstrare. Subibat mentem
vetus Romanorum institutum, vt Oleum-
& Cera apum industria parata, ante Princi-
pes vrerentur. Vt æque se placidos ac mi-
res, velut Oléum, æque vtilis Reipub. atq̃
in aluari Apis, oportere meminissent. Ac-
comodabamus ista futuro euentui, perpen-
dentes, apibus Ciues, Matre earum, Regem,
melle nostram designari Libertatem. Quid
enim aliud sibi vellent, eo loci inuolantes,
vbi non Thymum, non ex flosculis areno-
so passim campo mellificij copia erat. Sa-
bulum vndique & protrititarum frugum ar-
re facta immaturè gramina. Sed parua ple-
rumque magnorum sunt prænuncia. Istæ
Apes in Platonis ore confidentes, magnæ
sapientiæ Viri indices fuere; cædem illæ in
pilis militariibus victorias, in casis humili-
bus vernâtes, magnam fortunam præsagie-
bant.

bant. Quas auspiciū ferentes, & nos bo-
no animo accepimus, præter ingenium
tunc mites ac tractabiles, vt velut nouam
coloniam, ac humanas manus quærerent.
tegumēto capitis, pro alueari, reciperentur.

In Prouincias mox, seu Palatinatus, faci-
lius promēdis suffragijs digredimur, Sacri
Pneumatis implorandæ gratiæ, primo in e-
xemplum Præsulibus, ac mox omnibus hu-
mili deuotionis affectu secutis. Breuis de-
hinc mora, & cœlestibus placitis, humana
cedunt consilia. Illa frequentissima turba,
ille non Climate modo, ac regionum si-
tu, sed linguis, genere, habitu, religione de-
nique differens Populus, vno ore loquitur,
vno sensu pronuntiat, concordibus suffra-
gijs nominat Regem, Illustrissimū MICHAEL-
EM Wisniowecij Ducem. Pauci in tanto
numero, qui alia sentirent, reperti sunt pu-
debat & hos, dissentire à pluribus, & tacita
quædam verecundia cohibebātur ampliùs
obniti, quæ DEUS in voce multitudinis, per
miraculum asserreret. Sed nōdum satis est,

Viri Poloni, quod Regem eum eligitis, nisi
& ipse Rex Vester esse non nolit, consensus
vtriusq; partis requiritur, vt dum Vos præ-
ficitis, ille præesse non abnuat, obsequium
si defertis & subiectionem Regnaturum se
profiteatur. O modestiam nobis qui vidi-
mus miram! posteris vix credibilem! dum
Regem non ex ingerentibus, sed ex subtra-
hentibus se, non qui nomen inter Candida-
tos profiteretur, sed qui subduceret, eligim⁹.
Si quidem quanto nos studio acclamamus.
VIVAT REX MICHAEL, tantùm
ille modesta renitentia obniti, perstitit. In-
hæret credo tenaciùs memoriæ cunctorum
dies ille; occiduo iam Solis lumine defi-
ciens, nihilominùs raræ moderationis ra-
dijs corruscus. Quo Serenissimum no-
strum, Voluntas Dei, per Vocem Populi, ad
suscipiendam Rempublicam vocat: ille,
quod alij efflictim petunt, non vult, quod
ambiunt, recusat, quo nituntur, depreca-
tur. Aberat medius fidius illa specie recu-
santis tecta cupido. Approbauere sinceram
nolen

nolentis renitentiam, ad nominatum Ducis
MICHAELIS nomen, subito palore con-
fusus vultus, anxij aspectus, exeundi ten-
tati modi, illæ denique rectissimæ indolis,
indices lachrymæ, nusquam cogitasse, ne-
dum cupiisse, ostendebant. Itaque electus
est, non importuno ambitu, aut recommen-
dationibus externorum, non emptis popu-
larium suffragijs, & prodiga corruptricis
Mammonæ dispensatione, non obstetri-
cante muliebri pernicacia, non prehensati-
onibus, non pollicitis, non denique vlla hu-
mana ope, sed dextera Altissimi operante,
Liberi populi suffragijs; ita ad gubernacu-
la Reipublicæ Polonæ admotus est, vt etiam
cogi debuisset. Quantam vim possides vir-
tus? quàm belle tibi cum natura Magneti-
tis conuenit? ille quidem ferrum trahit, Tu
studia, hominum allicis, eo usque vt attra-
ctiua quadam potentiâ tot claustris, obsera-
tam Regni Gazam aperiens, non solùm, vt
celebratum Boleslai ensẽ accingas lateri,
sed etiam, vt vetustam ex Ottoniano dona-

tiuo Auri massam, capiti imponas. Mittant alij elaborata facundia Oratores, dulce canentem fistulam, qui multa promittentes perorent, Comatuli, Forosuli, Tu sine legatis, sine paranymphis, fac age Virtus, ipsa Tibi patronus, atque Encomium, & ex se ipsa commendabilis. Ignoscite precor clarissimi proci, date veniam affectui nostro competitores, scitis probè Potestates Fato dari, vt ille olim, non plane Ethnica voce, declarauit.

Verùm nondum sufficit, quod multi acclamant, quod confusæ voces multitudinis exaudiuntur; interest Libertati Vniuersorum & singulorum consensus, quia pluralitas oppressionis mater est. Sistite clamorem Quirites, nescio quid magnum Magni Sacerdotis ore percunctamini. Conticescentibus ad Irænariharum moderatrici Virgæ imperium cunctis, ARCHIPRÆSVL, quanquam ægritudine debilis, ex lege agit, sublatâ, quantum poterat voce, quærens. VTRVM Vniuersorum consensus sit in Regem

gem eligendi Illustrissimum MICHAEL-
LEM Wisniowecij Ducem. Acclama-
tum extemplo, VIVAT, VIVAT, VIVAT MI-
CHAEL REX Poloniæ, Viuat Millies,
& Ultra. MICHAELI Regi Poloniæ Vi-
tam & Fælicitatem. Iterũ imperata quies,
iterum ARCHIPRÆSVL geminat eadem, repe-
tito proclammate, contradicit nemo: ne-
mo placitum cœlo CAPVT, displicere sibi
asserit; imò illi ipsi, quibus nondum pla-
cere visus, victi miraculo, transeunt in par-
tes, dignissimum Diademate censent, &
vnde plures erāt omnes fuere. Tum demum ^{Tacitum.}
Omnium voto, Vniuersorum suffragijs, sin-
gulorum assensu (solo ipso, si contradice-
re sibi liceret, renitente ac deprecante) Ore
NICOLAI PRAZMOWSKII ARCHIEPISCOPI Gne-
źneń, Primatis ac Primi Principis Poloniæ,
pronuntiatur. MICHAEL Dei Gratia,
REX Poloniæ, Magnus Dux Lithuanix,
&c. &c. Omniumque Prouinciarum, quæ
Imperium Sarmatici Sceptri agnoscunt.
Mox fausta quæq; precantium sublato cla-

mores, eo pertinaciore spiritu, quod ex se
Regi, & præsentì, dicerentur. Ita salubri
compendio factum est, vt Regem eligeremus,
& ad electum, per se vicem Legatorum
subeuntes. Ex aprico illo, in Capitolium
Polonum, vix ad tanti hospitis introitum,
pandi, nedum exornari valens, vectus est,
collucentibus vndiq; facibus illustri nocte;
maximè dum fausti explosis machinis ignes,
adsita continenti velut incendio ardere,
ostenderent. Bone Deus! quæ facies
exultatium? quæ inenarrabilis cunctorum
lætitia? Diceres naufragos fluctibus ereptos
exultare, multis in stuporem defixis; &
realissimi Actus visionem, tanquam fallaci
sopore illusi, pro somnio accipientibus.
Effusa Populi Urbani turba, nunc eo magis
curiosa, dum funalium lumen, non sufficeret
è longinquo aspicientibus, damnabat
noctem, & iniquas, auidis videndi,
tenebras. Multi sibi irascebantur, quod
in Vrbe diuertentem, non ante cognitum
haberent, quàm Regem multi,
quòd

quòd cogniti gratiam promereri non occupassent, dolebant. Omnes tamen & promiscuè lætabantur. Patres quod non ampliùs exoticis moribus filios imbueri necessum foret, grande solatium fœcunditatis suæ habituri, si Polono sub Rege, Polonis artibus, & realitate Soboles sua de Patria mereretur. Matronæ, quod felici puerperio Matres, non tristi externi Principis Imperio subditos, sed ex Contribulibus electo, Ciues parituræ essent. Ita patres, ita Matres, singuli & Vniuersi, quâ priuatim, quâ publicè, nemo expers gaudij fuit. Nihil in summam præstare nobis prima causa, nihil concipere votis ad consumandam felicitatem poteramus, quàm Regem nacti, quem Priuatum, ultra Ciuem, dileximus. Memorabilis ergo Polonis, ac Auspicata, decima nona mensis Iunij dies, prosperum inclitorum Martyrum Geruasij & Protasij anninersarium. Cromer. Hacce die olim. ante Quadringentos Sexaginta quatuor Annos, tutelari eorundem
Sau.

Sanctorum patrocinione, ramis Polono-
rum ad Zauichostum, attritæ æmulatricis
Rusis Vires, Duce gentis Romano, Viro
acri, ac nusquam Polonis sincero, occubē-
te. Intra erectionem altaris, Leschi nigri
Principis Poloniæ gratitudo stetit, nunc
templa & flamines, & celebrem perpetuo
diei solemnitatem, munificis Patronis ad-
dicet Polonia, amplius munus datura, quā-
rum præstat recens, veteri beneficio. Olim
inimica gens prælio concedit, nunc Deo dā-
te, bello rebellis succumbet, aut si ipsa velit,
mitioribꝫ sine ferro, ac igne medijs, sanabi-
tur. Nunquam vt aduerto, sine cœlesti
commendatione in Polonia Piaſti, Crufui-
ciensis ille, vt perhibent Annales, diuos Io-
annem & Paulum promotores in Solium
habuit: modernus Ceruasium & Protasium,
vterque geminos, & Martyrij palma vni-
tos, agnoscit. Benè est Poloni, quod
cœlites quoque suffragijs suis nos iuuant,
Benè est, quod propter Orbitatem No-
stram, ac ancipitem Interregni statum
cun

cunctæ pœnè Urbis Romanæ Basilicæ, sup-
plicante Italia, complentur. Id pietas, O-
ptimi Pontificis præstat, ut è suprema Chri-
stianitatis specula, gregis commissi succur-
rat periculis, & paterno affectu, filiorum
prosperis, recreetur. Faxit, summe Sacer-
dos, TER MAXIMVS, ut quam Tu afflicti po-
pelli curam, eam personæ Tuæ gerat Om-
nipotens. Addat Numen longæuitati Tuæ
illos annos, quos à gente Polona, si bellis
externis cõmitteretur, perire vetuisti. Tan-
ti igitur boni compos Polonia facta, dum
ipsa prosperitati suæ gratulatur, etiam Tibi
Felix Potockij Subdapifer Regni, cuius in-
deffessus labor in moderando Equestri Or-
dine enituit, gratias dicit, habetq;. Perfe-
cisti sanè, ut non nomine solùm, sed re ipsa
FELIX habereris, dum tantæ molis imposi-
tus negotio, peruigil titubantis nauigij pro-
dromus, illud tandem non in irritum reci-
dente labore, littori prosperrimè applicue-
ris. Tibi verò non Equestres Statuas, ebo-
re aut metallo fulgentes, non Votiuæ are-
scen-

scētibus laureis dona , sed honoris insignia
ac dignitatum Ornamenta , merito Tuo pa-
ria , decerni volumus , ac vouemus.

Proverb.

20.

Haftenus cœlestia dona , nunc quia Sa-
cra pagina asserit. Beatam terram esse, cuius
Rex nobilis est, haud pigebit transire ad ea,
quæ claritudo regnantis nostri , & Maiorū,
diffusa per Orbem Europœum, gloria. Licur-
gus quidem in parænetico ad Thebanos al-
loquio. Non vobis (inquit) ô Ciues nobi-
litas , aut ab Hercule ductum genus prode-
rit, nisi ita Vos gesseritis , vt quemadmodū
ille egregiū , ita & vos ab honesto non de-
uij. Appositè & D. Ghrizostomus Traso-
ni cuidam. Malim, vt in te parentes, quam
tu in parentibus , glorieris. Sed quemad-
modum arma , non satis est, vt sint subtili a-
cie , & mucrone, munimentum omne ru-
pturo, sed vt tersa & rubigine non suqallen-
tia , quia, vt acuminatum ferrum vulnera ,
ita politum terrorem affert. Similiter in-
ter sæculi bona persæpè ponitur , non ex se
solum, sed ex maioribus præstantem esse,
Ergo

Ergo & Corybuthæum genus, Vetus Ducum radix, recens Regum Sarculus, è Principum Lithuanix stirpe descendit. Fœcundum ab omni æuo illustrium Virorum seminarium, & fortitudine commendatæ. Id verò quo plenius constet, tabulam genealogicam subijcio,

GIEDYMINVS post Vitenem, seu ab: chr. 1360.

Filius ipsius, vt Annales Lithuanorum, & 1360. Strycouius multis rationibus probat, Magnus Dux Lithuanix, Vir bello acer, ac Fortunatus, habet.

Filios septem:

MONVIDUM.
NARYMUNDUM.
OLGIERDUM,
IAWNUTAM.
KIEYSZTUTUM.
CORIATUM &
LUBARTHUM.

Filiam vnam ANNAM, Casimiro Regi Polonix desponsatam, ac dotis loco, amicitiam inter cognatos Principes afferentem.

Post Giedyminum OLGIERDVS

G

suc-

succedit, qui ex Maria Turenſium Ducis
Filia, habet:

Filio s duodecē:

IAGIELLONEM Regē Pol.
SKIRGIELLONEM M. D. L.
SVIDRIGIELLONEM M. D. L.
BORYSSIUM citò mortuū.
CORYBUTHUM Nou. Duc.
VIGUNDUM in Prus. cæsū.
CORRIGIELLUM.
NARYMVNDUM.
LANGVINUM.
LUBARTHUM.
ANDREAM &
BUTAVUM,

A Kieyſztutio altero Orgieldi Fratrem, alter
ramus processit, qui habuit Filios sex, inter
alios celebris notæ Bellatorem, Alexandrū
ſeu Vitoldum.

Ex hoc Giedyminæo radice, ex hac
translatitia è Lithuano solo planta, memo-
randus Iagiellonius ramus, varijs Europæ
Thronis infertus floruit, ac germinavit: vel
cum ex linea mascula Viros eligimus, vel
cum

cum Infantibus Poloniæ, seu magis propriè Filiabus Iagiellonijs maritos adoptamus. Vbi hæc adamata progenies esse desijt, ad quintogenitum Giedymini nepotem Corybuthum, ad Serenissimum MICHAELM Regem Nostrum, ab eodem recta linea descendentem, Sceptrum Sarmaticum redit. Qui progressus stirpis, & quali modo in Wisniowieckium nomen, transcripta agnominatio, paucis suggero. Corybuthus Olgierdi filius, ad lauacrum Baptismi Demetrius dictus, in illustria auitarum virtutuū, præsertim bellica facinora assurgens, Iagielloni Regi fratri charus; ac morigerus, donec vbi summæ rerum in Lithuania Daniele Vitoldum præfici videt; generosa vir indole, germanum se postponi indignatus est, non Regi ac Duci tanquam refragus, sed germano non redamâti. Inde cognatorum armorum collisio, & superiore non viribus modo, sed fauore Iagiellonis Vitoldo, intra Nouogrodeci Seueriæ, impertitam certis Terminis ditionē

Bielski.

nactus, ingentes illos spiritus continuit,
mansitque fratribus concors, ac semper æ-
stimatus. Interea cis Tanaim, inter Solæ
& Psolæ confluentes, cum Ædiga, famosi
Scytharum Imperatoris Tamerlanis Exer-
cituum Polemarcho confligente Vitoldo, à
barbarorum multitudine superato, præci-
piti fuga alijs saluti consulentibus, Leoni-
ni pectoris Corybuthus adscitis in mortis e-
gregiæ sodalicium, Andrea & Butauo ger-
manis Melsztynskio quoque Cracouiense
Palatino, ac nouem alijs Rusiæ Ducibus,
pugnans cedere, quam pernicitate equi sal-
uari elegit. Insigne relinquens exemplum,
inglorium esse militem retrogradum, &
vbi victoriam Fata negant, satius arenam
sanguine cruentandam. Nec satis erat de-
uotum Patriæ in Barbarico conflictu, pro-
fundisse sanguinem, nisi accedendo in po-
steris, propagandæ fidei zelo, ad Cataphra-
ctum Equitem, iam tum commune Ducalis
familiæ Stemma, Lunam cruci substratam
adderet, vt præceptum, Gloriâ Crucis præ-
cuncti

cunctis Sublunaribus supra esse, vt præsa-
gium, Barbaricæ Lunæ salutare Redempti-
onis nostræ Trophæum, à quopiam ex san-
guine suo, superponendum. Patrios refe-
rens mores Sigismundus Corybuthus, ante
ætatem miles, animos à clade parentis non
posuit, sed sumpsit; contra Crucigeros cum
omni penè Germaniarum robore, Nomi-
ni Polono insultantes, Copias Patru-
i Jagiel-
lonis suppleuit: sub tali magistro rudimen-
tis militiae imitaturus, & cum eo hoste pri-
ma armorum experimenta faciens, qui vt ^{Cromeo}
cruentius caderet, proprio ferro Polonos ^{Varfen}
in suam armauit cædem. Sed excellēs quæ-
que natura elementaris, velut ignis, summa
petit, & chemicorum dogma est. Fortem
mineralium spirituum virtutem euapora-
re, nisi obtundas. Ita excelsas mentes non
deside otio, aut crepundijs detinueris:
quin in hoc Theatro Orbis Ataces se & ce-
lebris gloria Alexandris, quam Sardanapa-
lum, vel enerues Gynæcei delicijs Sybari-
tas, videri malint. Cupiditas quippè glo-
riæ

riæ omnibus à natura infita est. Heroum
filijs peculiariter, in quorum præcordijs, ve-
lut in silice reconditus ignis, si ad igniarium
perennis famæ concutias, promptissimè
scintillat. Similiter Corybuthus stimulis,
perennaturæ gloriæ actus, ac Vocantibus
in Regnum Bohemis, contineri Patrio sub
axe non potuit, quin onerandum magis pe-
riculis, quam diademate ornandum caput,
offerret. Et quamuis agnosceret Praga Ca-
put gentis dominum, ea tamen meta gene-
rosi conatus fuit, priùs coronam mereri,
quam habere. Et meritis equidem de Gē-
te amica egregiè, ac super æmulantes eue-
ctus, partis frui poterat, nisi dum ab Orbe
Christiano alienatorum ab Ecclesia, se facti-
onis Ducem reputari aduertit, insinuata er-
roneis multò suata palinodia, Regnum &
causam Heterodoxorum abdicauit, quia
Deum noluit. In Patriam redux, dum Sui-
drigieloni Patruo, intestinis motibus, in-
nutrito, contra Sigismundum Lithuaniz
Ducem opitulatur, interfecto Theutonico-
rum

rum Magistro, ac interneciue cæsis agmi-
nibus suis, enormiter faucius, ex vulneri-
bus obit. Hic à Iacobo Kobylińskio Po-
lono Duce quæsitus. Eccur pertinaciter pu-
gnans? non potius recessu, cum posset, sibi
consulisset? Generosa, id est Corybuthæa
voce, respondit. Ducali sanguine cretum
se, & pro Patruo pugnasse, super hæc Po-
lonicis bellis instructum, magnis exemplis
didicisse, decoram mortem, infami vita po-
tiores. Ab hoc ergo non degener Animi
Dasco, seu Daniel, ex Daniele egregia pro-
le fæcundatus, Basilius generoso ausu in Va-
sta Bessarabiæ Campestria inuolabat, Co-
lonias deducens eo iure, vt quod nullius e-
rat, occupantis fieret. Sed non vsque qua-
que pacifica noua possessori ditio, ser-
perastris Scythicis Isthinum illum Euxini,
& Mæotidis paludis eluctatis, ac incolatam
vberrimi pastus armis vendicantibus. Pin-
guescat aliorum gleba, creberrimis vome-
rum sulcis subacta, Corybuthæa tellus, non
germinaret, nisi sanguine prius possidenti-
um

um rigaretur. Dehinc hostibus campo pul-
fis, castella, cum in usum erecta, non igno-
bile, in hunc diem propugnaculum Bracſa-
uia, Tartaricæ frænum audaciæ, ac velut
specula quædam in Hyppanis ripa, aduer-
sus prædatorias turmas. Zbarazium item,
ac Wisniowecium, non illaudata veteræ æ-
uo munimina: Cremenecium quoque &
Winniciâ, aliæque per interualla ad limitē
excitatae coloniae, quod erectæ, quod fun-
datae, Corybuthæorum Ducum, munus
ac beneficium agnoscunt. Iam verò Trans-
Borystheniana ora, circūferentiale Wisnio-
weciae domus Hæredium, non exemplo in
manus possidentium deuenisse constat, non
veteribus, iniquo pretio, exactis dominis,
sed armis acquisitum ab hoste ius, habita-
biles inductis cultoribus redditi agri, cir-
cumducta sepimentis oppida, & postquã
sua limitaneis securitas constabat, eo obie-
ctu citeriora Russiæ protegebantur. Inde
respirauit præteritis populationibus attrita
Russia, sub hoc propugnantium Corybu-
tho-

thorum clypeo, redditus sacris honos, cultus agris, securitas Roxolanis, formido hostibus. Ita multiplex ille Scytharum abiectus cohibitus est, & *Stritum* immi te sanguinis Christiani profluuium.

Ita antesignani in hostem, ac periculis expositi Corybuti, quo magis prodigè sanguinem pro Polonia fundunt, eo magis multiplicatus sanguis in filiis timentium. Deum, ac propagata ex lumbis posteritas. Proinde aucta stirpe generis, pro Familiae Herciscundæ rationibus, diuersa assumunt, retento patronymico, cognomina. Iam à recenti obsidione nobilitato Zbarasio, Zbaraskij. Iam à memorando interneciua Scythici exercitus clade Wisniouecio, Wisnioweckij. cumularunt egregijs meritis gesta maiorum, Virtutes Patrias iure quodam hæreditario possidentes, vel exsurgentes. Inde nemo è Domo ut mediocris, magni omnes, vel maximis pares. Dum alij ab opibus fastu tument, isti à Virtute animosi. Erant qui certarent affluentia rerum, certè

H

belli.

bellica gloria certare ausus est nemo. Ex hoc ergo Corybuthæo stipite, multifariam diuisi rami, potissimè in Zbaraskios, ac Wisnioweckios. Et illi quidem pace egregij, isti quasi sorte accepta, bello acres, Zbaraskios, dum prudenter loquuntur, Palladis, Wisniowecios dum sanguine scribunt, Martis pullos dices.

Compertum est, aues quæ præda uiuunt, prima volantium pullorum tyrocinia matrem instruere, quæ perterrefactas alites impellens, nouitios venatores in spolia erudit. Idem ferme Wisniowecijs vsu receptum. Non satis est genuisse, nisi sub oculis parentis Aeneæ parui Iuli in palestra Martis initiarentur, nisi fratrum filij, (velut sub Patruj Pauli tutela immaturus nepos Africanus) sub armis æstates, sub pellibus hyemes, discerent transigēdas. Ita Michael Wisnioweckius cum quatuor filiis Constantino Ostrogio Duce, Campos Hæredij sui Wisniowecij sanguine Barbarico cruētavit. Ita Adamus, Moschorū strages

ges pro Socero Demetrio Imperatore gen-
tis pugnans, Filiastrum Ianusium instituit.
Ita nostra memoria, Hieremias Demetrium
nepotem, in illa plusquam Sagunti, aut O-
stendana ad Zbarazium suum, Exercitus
Regni obsidionæ, prælijs, eruptionibus, pe-
riculis, fami, vigilijs, immaturum adhuc,
dum Ephebum erudit, vt exercitatiorem
Poloniæ Ducem relinqueret. Ita demum
amplitudo sua Wisnioweckijs constitit, vt
velut Aquilæ directo in Solem intuitu, nec
caligante, prolis naturam probant. Ita illi
parietinis includi, generosa armorum vo-
luptate non delectari, sanguine Barbarorū
non intincta tella ferre, non modò non Co-
rybuthæum putant, sed dedecus. Quam
apposite Hieremias Patruus Te Demetrii Dux,
in illis arctissimæ obsidionis angustijs al-
loqui poterat, dū iam præceptis & hortatu,
iam exemplis & facto instruebaris.

*Disce Nepos Virtutem ex me, verūq; laborem,
Fortunam ex alijs.*

Hæc peculiaria militiæ rudimenta Wi-

Iniowecijs semper fuere, ac regula vitæ:
hinc diffuxit in prolem, Heroicis imita-
mentis armorum non segnīs cura, & san-
guine procurata amplitudo. Exinde voca-
bulum Ducum, non velut inanem Titulum,
sed genuinam à ducendis agminibus ap-
pellationem, retinuere. Nec ideò Magni
quia Duces, sed ideò Duces, quia Magni.
Rerum amplitudinem annalium monumē-
ta asserunt, & vernaculi scriptores de his af-
firmant omnes, cum solummodo tradant
de alijs. Verùm mensura claritudinis
Wisnioweciæ, non prosperis solùm, & ad-
mentem fluentibus votis, sed aduersis etiã,
velut in fumo ignis, clarescit; sufficit in-
Demetrio tragicum documentum. Heroi-
ca Vir indole, Præfectus à Sigi smundo Re-
ge Circassijs, flagellum Scytharum extitit,
formidabili celeritate in campestria in-
volans, ac tanto metu consternans Scythas,
vt vagientium puerorum eiulatus reprime-
rent Matres, solo aduentantis Demetrii no-
mine. Sat gloriæ partum erat, & amplior
mer-

Wilsse.

merces sperabatur Virtuti, qua excubante non nocebant Vultures *Regniori*. Malefida interim, & Dominorum mutatione gaudēs Dacia, Despotis Reguli sui pertæsa, ad Thōsam studia transtulerat: sed & huius dum piget crudelitate exosi, Demetriū Wisniowecium, cuius nomen Scythicis victorijs, in illa gente celebre erat, Satrapis Valachix accersere placuit. Non erat ignarus ille, quam periculosa, plenum opus alex subibat. Annuit tamen enixè petentium voto, sed tum demum, postquam exauro-rato Tomsa, fidem sibi astrinxerant iuramento. Intrat proinde Valachiam vt suam, non pro periculi mole accinctus milite. Progre-ditur animosè, sed nimis fidenter, qui vnus bellicoso viro næuus erat, intet magnas virtutes, oriētē Fortunā animosè accipit ad vltimum magnitudinē eius non cæpit. Lubricæ fidei gens deserit, partes potentiorē secuta, nudat transfugijs Demetrianam aciem, sat perse exilem. Sed non se deserit Demetrius, viribus impar, animo superior, pugnāt

pugnat fortissime, acri cum hoste confli-
ctu prouocans Fatum, simul cum auxiliari-
bus Polonis capitur. Et istos quidem reci-
sis naribus mutilatos, dimittit Tomsa, De-
metrium cum socijs aliquot Bizantino
Tyranno muneri mittit, vt quæ gesserit, ex
captiui genio, æstimarentur. Procera sta-
tura Viri, & validis artubus torosum corpꝰ,
Minace insuper vultu, Martios ignes scintil-
lantes oculi, admirationi primum, mox
occultæ formidini fuere metuentibus Bar-
baris, ne elapsa indagine fera irritata no-
centius sæuiret. Ergo vbi abnegandam ad
fidē, nihil promissa nihil minæ, mortis de-
niq̄ue terriculamenta valuere, gloriosiore
dignum sine Heroem, vnco affigunt. Cer-
tè non animus Martyrio, non martyrium
animo defuerat. In societatem acerbi, fi-
nis, Piafeckius erat, sed hic enormi cru-
ciatu mox extinctus, Wisniowecius, stu-
pente Bizantio, triduo pendulus, non pal-
lore, non gemitibus, aut aliquibus impati-
entiæ signis, dolorem prodidit, sed quasi su-

pra homiuem impafsibilis, ceu rupes quæ-
dam, cui fensus doloris nullus, Viuificum
Saluatoris I E S U Christi nomen in clamans,
improperijs Pseudopropheta Machome-
tem incessens, mori non poterat, nisi nouus
martyr, sagittis vndecunq̃ue configeretur.
Ingentes Bragadini Cyprij præfidis laudes,
quod detracta pelle, ac rursus superinducta *Leoni-
cento.*
bidui spatium, constanti firmitudine egerit,
à Solimmano excoriatus. Par Corybuti
ad miraculum patientia, magni meriti vtri-
usque pro Patria Fatum. Applica qui vis
vrentis dexteram Scæuolæ exemplum, spo-
liatos palpebris oculos Rutilij, immite exi-
lium Reguli, aliorumque sæuitia hostium
nobilitas, mortes, in quibus Stoicæ æ-
quanimittatis stuporem, extulerunt Vete-
res, non iniqua comparatione se proder ex-
cellentia facti patientium. Sed itanè He-
roibus immorabor singulis, vt præteream
omnes, & ex tramite breuitatis, in viam
plenioris Historiæ me dabo? Certè non, sed
sicut illi, qui excellentes picturas oculis ob-
iectas,

iectas, etsi alio directo itinere, non prætere-
reūt, quin inspiciant, ita etsi contrahere ve-
la maximè coner, obuia tamen, & ipsa se
ingerentia Corybuthæ Virtutis exempla,
non prætemitti iubent.

In eodem genere laudis ponendum, eo
vs̄que adamatam Poloniam, & tanti æsti-
matam gentis libertatē, vt Regum affines,
Principes sanguinis, prærogatiua generis,
qua Duces sepositā, æqualitatem Iuris ac
pænæ non subterfugientes, se Iuri Terre-
stri, quod omnes vno Ordine respicit, sub
iecerint. Si quidem in conficiendo vnio-
nis Lithuanicæ negotio, ardui magna pars
operis erat, Ducale Genus, quod velut su-
per æqualitatem positum, obstitit paritati,
donec ex generis fastigio descendentes, in
gradu nobilitatis consisterent, eamq; con-
trouersiam ob Bonum Pacis, moderatione
sua complanarent. En Vobis Titulati, &
longa verborum congere tumentes, qui-
bus fumus appellationum, sæpè magni
constat, eotantum vsui, vt velut parietaria.

In vnio-
ne Lib.

Herbæ, non meritis aut virtutum claritudine, sed alphabetarijs duntaxat notis posteris tradamini. In æqualitate Wisniowicij idem sunt, qui ante fuere, nec Duces esse desinunt, gradum paritatis subeuntes. Eo intuitu insident Senatorias currules, præficiuntur Exercitibus, adhibentur consilijs, & partem Regni faciunt, cum pars illius, & è corpore sint.

Verùm enim verò, quam dictum illud è Tripode profectum; Paruæ curæ loquuntur, ingentes stupent. Facilius ignotis verba reperias, nota admirationem requirunt. Fateor equidem, vt in ardua montium iuga enitentibus, ducuntur vehementi anhelitu respiria. Ego quoque planiora emensus, dum in hunc Excellentissimarum Qualitatum verticem, incliti Hieremiæ Wisniowicij enitor, anhelus ac oneri impar, fatisco. Quibus coloribus? quo penicillo Optimi Ciuis Idæam adumbrabo? Hinc assentari mortuo quid opus, illinc Criticorum iudicia reformido. Tuam ipsius præcunctis

Serenissime REX reuereor Censuram. Quomodo offeram rudis artifex Patrem Filio, Archetypo suo dissimilem prorsus tabellam. Pictores quidem, quos artis licentia supra Leges veri posuit, dum vetustate ignotas antiquorum pingūt imagines, quali quali oris habitu dederint aspiciamus, nec ultra curiosi, si notos vultus, & impressas menti nostræ Amicorum effigies, in Ectypa reducāt. Censuramus scrupulosē iam dissimilia faciei lineamenta, iam imparem staturæ simmetriam, non ad viuum deniq; expressam corporis Idæam culpantes. Quid sperem ego? quid non metuam? Olim non alio pictori, nisi Apelli, nulli statuario, nisi Lisippo, insignes Magni Macedonis vultus, penicillo cælonē figurādi, permittebantur, ne proletarius artifex, laudatam victoris Orbis speciem, imperfectione sua deuenustaret. Ego verò adeò proiectè audax ut moliar comprehendere Magni Hieremiæ Terrarum Russiæ Palatini insignes virtutes, quas etiam dum miratur Polonia; Loquat
tamen

tamen odioſe de nemine, iactabunde nec
de illo ipſo, non vt rediuiuos vultus & ſpi-
rantia ora, ſtylo ad amuſſim effingere co-
ner, ſed capita tantum, & Actiuas Virtutes
connotans, idque ex ſtatuaria lege, opus
exhibeo informe ac impoliticum, perfectio-
ribus ingenijs ad regulam artis dedolandū.
Hieremias, Michaelē Wiſniowecio, ac Re-
gina Mohilanka Daciæ Duciffa, natus, vt
primum per ætatem licuit, excelsæ indolis
vigorem, ad Martia opera conuertit. In hac
Palæſtra Nouitijs exercitatos, Tyro Vete-
ranos, fortitudine ac felicitate anteiſt, iſta,
paucos pares habens, illa, omnes ſuperauit.
Arcebat illum ab illecebris otij, præter inſi-
tam quandam ad arma inclinationem, am-
plum quidem, ſed in ipſo Moſchouiticæ di-
tionis orificio ſitum Patrimonium. Iam
proxima Scytharum vicinitas, & nuſquam
quieſcentia arma, torporem excuſſere. Ex-
perimenta armorum plura dederat, præci-
puum ad Ochmatouiam cum Scythicis a-
gminibus fuit, tam ſæpiuſculè erumpentia

oppressa, iam tum attolentis caput Cosa-
corum rebellionis molimina. Sed non trā-
quillo mari peritiam naucleri cognoueris, e-
gregios viros actiuitas ostendit. Obitu
Vladislai Quarti Regis inuicti, concidit si-
mul tranquillitas Regni, ut pullam vestem,
qua tunc Vniuersi induti eramus, simul Fa-
tum Regis optimi, simul calamitati nostræ
deberemus. Motis rebus, inuoluit bellum
pacem, serenum tempestas, tranquillitatem
motus, extollit multiceps rebellionis Hy-
dra caput, intercepti exercitus, sublatae legi-
ones, captæ vrbes, passim Heritidia, & pro-
miscuæ cædes. Quis nō ad primū fortuna-
ti sceleris succesum inhorruit? Cui vberri-
mæ oræ continenti incendio fumantis, re-
stinguendi cura? Enormia vulnera refri-
care, horret animus, verūm meminisse pe-
riculorum iuuat, subit quidem ignauia
pudor, sed necessaria virtutis commemo-
ratio. Olim re conclamata, ad Cannas
transfugium agitantem iuuentutem Ro-
manam, Scipio in iusiurandum, non dese-
ren-

tendæ Patriæ adegit, solus perditas spes re-
fouens fatali omnium formidine. Eheu? &
Cannarum Polonia recordatur, & Genero-
fi Scipionis in Hieremia Palatino meminit,
postquam ex illa Trans-borystheniana inda-
gine ferro eluctatus, de patria merèdi pri-
mo sua sponte alacer, mox Ordinum iussu,
delata supremâ armorum Præfectura, in-
habuit seruilis ferociæ rabiem, ne lethalis
cancer, ultra serperet. Egit, conflixit, vicit
hostem, sed non inuidiam. Restituit Rem,
quam, aliena deinceps æmulatio, pessum de-
dit. Acceptæ militi fuerunt imperatoriæ
Virtutes, sed ingrata temporibus eminentia
viri, cum statorem eum Iouem, probro-
sa aliorum desidia, legiones celebrarent. Ita-
que substituto alio armorum Regimine de-
cedit, tanta modestia magistratu illo abi-
ens, quanta fortitudine Imperatorem e-
git. Cordolium, cui piam alio esset, ea dis-
gratia tractari, ast Hieremias in se æque, ac
hostem fortis, infra Patriæ amorem sui æ-
stimationem habuit, sciens tantum office-
re

re malignitatem virtuti, quantum nebulam
soli. Hic ictus ab inuidia, qui sequitur à
fortuna fuit. Amplissima ditio ab hoste in-
teruersa erat, nulli, rebellibus passim colo-
nijs, redditus Oppida, Villas, agros infedit
hostis, eo infentior, quia metuebat. Si quid
pretiosioris supellectilis ex naufragio reli-
quum, in milites erogatum fuit. Ita ex flo-
rentissimo Ciue fortunis diminutus, auita
possessione extorris, inter tamen fortunæ
angustias, retinens animi precaria Sede a-
gens, nullo suppetente censu, non deserit
stationem, bis mille & amplius militum alit,
arceat hostem egregie, Prudens Senator, si-
ne fastu, Ciuis, sine fuco, miles, sine o-
stentatione. Inter alias animi dotes ine-
rat autoritas simul & comitas, illa Venera-
bilis, hæc amabilis, vtræq; sororia caritate
iunctæ, ad mouendum & trahendum. Co-
mitas præcipuè enituit, qua in omnium pe-
ctora se insinuans, & gratia efficiens, quod
non imperio alius cogat, quam ille austeram
quadam benignitate moderatus est, vt dili-
gi ma-

gi magis, quam vereri meruerit. Nec errauerim affirmans, neminem æuo nostro fuisse, quem Polonia magis reuerita sit, minus verita, genuino in illum propendēs affectu, venerationis pariter & amoris. Proinde non animo solum, sed è contubernio eius exulabat superbia, cōmune Aularum vitium, cum ille omnibus paratus & acclinis, mansueto vultu, & tractabili ingenio, obuios exiperet. Integritatem animi ac continentiam, quas proteruus sæculi genius asceteris resignauit, referre non mei, instituti. Acta tamen vita non licenter eorum more, qui militiam, in lasciuiam vertunt, sed ad regulam honesti & concessæ voluptatis. Equanimitas Magna in Magno fuit, imò, hæc sola ex Magno, maximum fecit, nullo aduersus æmulos, odij iudicio, nulla contemione, aut desiderio vlciscendi. Et superbia quidem felicitium morbus est, erectos animos Deus per infortunia experitur. Ad hunc ærumnarum, velut Lidium lapidem affricat Plinius. delectos sibi, vt faciliùs ex secundis aduersa,

ex aduersis secunda, noscantur. Ita chalybe
repercussus filex scintillas ignis emittit, qui
idem Xylino inuolutus, nihil præstaret e-
iusmodi. Attamen, vt afflictione non deij-
ci, magnæ constantiæ est: ita non affici, vix
humanum. Sed publica calamitas, priuati
doloris sensum aliquatenus suppresserat,
& repetundarum ratio, sola superfuit, si
bello transigeretur. Effuderant se in intimi-
ora Poloniæ Ducenta Millia armatæ ple-
bis Cosacorum, Centena Scytharum, in
exterminium, in prædam, auara spe desti-
nabamur. Innumeris illis myriadibus obi-
cem posituri, sex millia Virum in occur-
sum eunt. Non vnus credo Andreae Firley
Castellani Belzensis, penes quem tum armo-
rum summa, temeritatem ex euentu feli-
cem inculcauit, omnes florem illum militiæ,
destinatam morti victimam trahere affir-
mabant. Iuit tamen intrepidus, sed prius
in commilitium memorabilis actus ascito
Hieremia, tatum post Deum experto Achil-
lis Polonici pectori fidens, vt etiam præfe-
ctura

ctura militari eidem ultro decederet: Nisi
modestus ille, ac paratus obsequi, recusaret mu-
nus, Iudicium Reipublicæ sequi vrgens. Ad
Zbarazium ergo tantilla manus, circumfesa
est, Zbarasium siquidē aliud virtutis Po-
næ explicandæ Theatrum, Thormopyla-
rum decus, exemplis fortitudinis adæquās.
Memorable Sagunti obsidium, & quæ alia,
velut virtutum prodigia recens sæculum
miratur Brædæ, Ostendæ, Brisacij, superat
Zbarazium. Actum erat de Exercitu Po-
lono, & nucleus ille fortium non ferro ma-
gis, quam lassitudine, & fame, emorieba-
tur. Quis fractas in somnio excitauit men-
tes? Quis fame enectos reficit? Quis lassas
continua pugna Legiones erigit? Certè
Hieremias particeps, imò antesignanus in
periculo. Quoties Nicolae Ostrorogæ, ac
Tu Stanislæ Landzkoroński, cauti bellato-
res, deprecabamini feruorem, obnitentes
aduersus ruentis impetum, ne se, in quo
summa salutis erat, gregario immisceret
discrimini. Attamen primus ille in eru-
ptio-

ptionibus, vltimus in recessu. Ille vigilias
pernox etiam, dum validissimis excubito-
rum, somnus obrepit, vel nolentibus; cir-
cumiens valla, naturam, vt vincerent somno
excusso, hortatur ipse, ea vi erecti, ac solam
gloriam cogitantis animi tantisper aduersa
corporis postponens. Proderat vbiq̃ue
magnitudo exempli, resolutio p̃sim mili-
te, cui operam suam maior alijs, & pluri-
bus districtus, exæquaret. Verum inex-
pugnabilia armis pectora, expugnabat a-
cre telum necessitas. Alimenti penuriã in-
ualuerat, in castris dira fames, equorum car-
nosiores partes fumo induratæ, ac canes-
iam in esum erant; sed instruit mensas fame-
licis conuius Wisnioweckius, reficit in e-
dia enectos, distribuens manipulatim no-
uissimos in vsus reseruata edulia. Vbi ista
multiplex commestatio absumpsit, non su-
bit etiam equinæ fastidium, abiectissimas
dapes exemplo Ducis condiente. Ea obsti-
nata patientia distentus hostis, donec im-
piger suorum vindex Serenissimus Ioannes

Casimirus Rex, in præcipitio constitutis re-
bus, succurreret. Certè non sine miracu-
lo & omine futuræ magnitudinis, quod
subiungo, fuit. Obsessi, æque ac victualium
defectu, aquæ inopia laborabant. Aquatio
quidem sufficiens ex subiecto Castris sta-
gno, habebatur: sed ex immobili Lacus na-
tura, & hostilium cadauerum tabo (nam e-
tiam hic deprehensos oppresserunt Nostri
plurimos) Veternum contrahentibus vn-
dis, insalubris erat, quia verminosa. Non
vnus Samson, in oculi Philistæorum, e-
moriebatur arentissima siti, & abominabi-
lis post raucida obsonia potus, enecabat
refectos. Itaque alij roridas noctes, alij fe-
lices imbribus dies, obseruabant. Cùm
idem ille Deus, qui de mādibula Asini pro-
duxit torrentem aquæ, etiam tum refouit
anhela Zbarascensium obsessorum præcor-
dia. Aquæ illæ, in subiecto iam hostium sta-
gno, iam sanguine Polono decolores, lethale
Hydropisim causabant subuenit, Hie-
remias prudenti Stratagemate, malo, idq;

experti medici modo, qui, non incidit, nisi in extremo periculo venam: ita ille, in extremis, vt quisque commilitonum valētior, insidet aggerem, facile apud hostes coniectum, in eo cardinem verti salutis obessorū, quæ fortissimus tutanda susciperet. Omnes igitur vires illuc conuertunt, & dum depellere stationem non valent, pertuso inferius aggere, ac ex emissis aquis, nouissimè nocere dum volūt, opportunissimè profuerunt. Fons quippè ad ipsum marginem castrorum inter lutulenta arundineti, subito erupit tanta dulcis aquæ copia, quanta vniuersis sufficeret.

Sed da veniam precor Serenissime Rex, si prolixior sum, rursus ignosce si festino, hoc siquidem professa breuitas, illud merita Magni Parentis Tui iubent. Materia dicendorum suppetit, inopia eloquij contrahit. Orator quidem ille Christiano paganus Seneca instat. Debemus hoc (inquit) virtutibus, vt non præsentibus solum illas, sed etiam è conspectu, ablatas, colamus, quo-

quomodo illæid egerunt, vt non vnã in
ætatem prodesſent, & beneficia etiam poſt
ſe relinquerent: ita & nos non vnã ætate
grati ſimus. Etenim iterum allubefcente
bello peſtis illa Vkrajenſis inſurgit, im-
manis ſanguinis Chriſtiani helluo Chmiel-
nickius, accito Tauricæ Principe Iſſan Gie-
reio, euocata plebe, ſp̄reta præteritorum
Amneſtia Clementiſſimi Regis, prouocat
arma ad Bereſteczko: nocentiſſimis lo-
cuſtarum agminibus occurſum eſt. Tridua-
no conflictu pugnatum acriter, proſtigati
Scythæ, datur debito rebelle agmen exitio,
aut fugitiuum, intra ſæpimenta carraginis
colorem tantisper differens, abſconditur.
Ecquæ Triariorum phalæges primæ in ho-
ſtem inuectæ? Quo duce prima impulſa a-
cies? Cuius Legionis acrius cum hoſte col-
lata ſigna? Teſtimonium meritæ virtuti,
me ſilente, date veterani. Vos Sandomiriëſis
Palatinatus municipes, contribules meos,
appello, quam alacritatem, verba cientiæ
ex Circum equitantis ore accepimus, an-
tequam

tequam vim in hostem effunderet. Reni-
dente vultu, demoto capitis tegumento,
qua singulos, qua vniuersos alloquebatur;
vt non irasci diceres, post verba, exemplo
præit, cum Quartiana Legione sua, multi-
tudini hostium immerfus. Inde cædes,
mox victoria, omnino cōsumata ea, si in tal-
pæ fodinis illis deprehēsa insecta, præclu-
so exitu suffocarentur. Eius consilij autor
ac patrator operis offerebat se Hieremias,
sed obstante quodam modo Fato instaurā-
dæ paci, datum alio negotium fuit, & alia
mandata, simul elapsa retibus fera est. Ast
insequitur fugaces Exercitus Regni, instat
simul & Wisniowecius, pro solatio temerè
actæ rei accipiens, perterefactam semel
plebem facili negotio componi posse. In-
sita quodam modo Venatoribus excande-
scentia, si opportuno loco deprehensa præ-
da, per incuriam dimittatur, ægre post
consectanda. Multo magis bellorum euen-
tus ex primo instanti pendent, in quibus
non datur bis errare.

Verum

Verùm cursum gloriæ vltima rerum
Linea stitit. Ad Pawolociam confederat
Exercitus, cum finem vitæ incomparabilis
heros accipit, in ipso Legionum amplexu,
ferro inuictus, vi febris extinguitur. Vbi
mortui per Castra rumor peruaserat, quisq;
accurrere, & ad conspectum sub Conopæo
exangue corpus, vestigales extremi Offi-
cij adamat o Duci non negare lachrymas.
Indoluerunt amici, indoluerunt qui videri po-
terant inimici, omnes, sublata cum sublato
inuidia, desiderium amissæ virtutis, tetigit,
Elatum corpus fidissimorum Centurionū
ac Tribunorum manibus, campum imple-
uerant mæstæ circumcirca Legiones, deor-
sum obuersis signis, ac feralibus tubici-
num lesis, non simulanter, mærens turba
dolorem suum testabatur. Nec arescebant
lachrymæ, donec auecto in patriam corpo-
re, sublata causa, mæror publicus aliquate-
nus inhiberetur. Hic finis fuit incliti bella-
toris, ita optime moritur pastor pro grege,
Dux inter Legiones, miles in bello. Vespas-
sia-

fianus olim ex contingenti suo, statariam mortem Imperatori conuenientem esse dixit, quid si, non ut ignaui solent, inter viros, & arma moreretur.

Quid memorem Materna è stirpe inclitum Sarrorum Stemma, quorum Hastis muro velut Aheneo protegebatur Polonia. Memor adhuc, dum Magni illius Ioannis Zamoscij Supremi Regni Cancellarij ac Copiarum Præfecti, qui inuasoribus profligatis, aut captis, sæ difragis cæsis, hostibus domitis, pacata Polonia, Regno Regi, Rege Ciuibus reddito, præter vernaculas, in tantum externorum scriptis (quæ vix vnquam alienis virtutibus æqua) celebrari meruit. Sciuisse Poloniã qualem Ducem habuerit Zamoscium, qualem similẽ habitura sit, prorsus ignorare. Quod si omne deriuatum, habet naturam sui primitiui, si promanantes aquæ, naturam originis referunt; & infusum Nobile Patrum robur, velut igniculi quidam in posteris, emicat. Quomodo & Serenissimus noster abire à se iplo

ipso posset, quem vel sanguis à Tantis maioribus, vel à Tali utroque Parente, Natura, vel consuetudo, denique non degenerantis stirpis, fortem reddent.

Hic mihi iam cliuosa via superest, & cum plerique in initio dicendi perhorrescant, in fine ego commoueor. Hactenus cum Sympatriotis, velut remigibus huius nauis egi, nunc ad supremum eius nauclerum instituendus sermo. Ad quem, si ut subditus loquar, laudes afferendæ sunt; si ut liber, vitanda adulatio. Magna quidem fortuna hoc peculiare habet, ut si de illa quidquam afferas, à fauentibus, non suffecisse, ab inuidis assentari arguaris. Ego alterum ex istis nego, profiteor alterum, utrumque deprecor. Ut verò Rosa, quæ antequam folia explicet odorem spargit; ita Rex Noster, ante fortunam egregiis, ea dedit optimæ indolis specimina, quæ & debitas laudes exigunt, & grata sunt recordantibus, soli Autori suo dum memorantur onerosæ. Infita semper bonis verecundia, cum nulli mi-

nus laudari cupiant, quam qui magis meruerunt. Fragrauere optima institutione rigati mores eius, dum iam recta indole, iam amplis doctoribus maioribus suis, instruebatur. Peragratæ Europæo sub Climate gentes, ac inspecta penitiora Rerum-publicarum Arcana, & quod vidisset, & quod aspiceretur, nunc vtrumque conducit. Iam idiomatum cognitio, ea pronuntiationis gratia, vt quos alloquatur, non vnius Poloniæ Ciuem credant. Fabulata olim antiquitas, ab Hercule in cunis enectos angues, & Vlissem obturatis cera auribus, maleficos Syrenum cantus eluctatum. Nocentiora Tu Serenissime Noster infecta compressisti, ac scopulos multiplici naufragio famosos, enauigasti, dū caues. Resoluat se in luxum, excusabili, vt putat, delicto peccatura aliorum adolescentia, Tu Tibi eorum legem ponebas, quæ alij licere putarunt. Non expugnauit obduratum illecebris animum, affectus ille, cui & Victores orbis succubuere. Ille ætatis lubrico,
ac pro-

æ prona in lapsum adolescentia, nemo Pa-
rentum, nemo maritus cohorrui, ad adue-
rum introeuntis, salua ubique continentia
fama. Intendent se porro ad normam ho-
nesti, studia omnium, nemo Turpilianus,
ijs moribus se placere Regi suo arbitra-
bitur, qui priuato & iuueni exosi fuere: cum
probe constet, plus in hac gente profici e-
xemplo, quam imperio. Nec animi mode-
rationem infra locauerim, sicut enim ferrum
in igne, botrus in torculari, ferrum sub ictu
mallei, ita aduersitas cuiusque experimen-
tum est. Si quid aliud hoc certè Te ante æta-
tem Virum ostendit, cum ad illum seruilis
belli turbinem, tot annis cumulata felici-
tas, vno velut ictu concidit. Ad hæc præco-
ci Fato sublatus parens, vnica spes imma-
turi pignoris, ipse in solatium orbitatis con-
tubernio Optimi Principis receptus, abdu-
cebatur magis à sensu, quam ab iniuria; ste-
tit tamen erectus & vno tenore æquabilis.

Si fractus illabatur Orbis

Impavidum ferient ruinae.

Optimè nobiscum actum est Poloni,
quod Regem Nostrum erudierunt impro-
spera, sciet probe magnam ferre fortunam,
qui aduersæ non succubuit. Optimè Te-
cum Rex, vt decumanis fluctibus iactatus,
sapienibus ratione, Regibus Exemplo, om-
nibus documento, in summo apice consti-
tutus ostendas, non cunas aut seriem na-
scendi, sed Actus virtuosos transire in effe-
ctum claritudinis Regum. Adde (ait e-
xulans sapiens) quod felicissimi cuiusque
delicatisimus sensus est, & nisi ad nutum
cuncta suppetant, omnis aduersitatis iu-
solens, minimis quoque prosteritur.

Boethius

Nunc velut ad Numinum aras precabū-
di aduoluimur; ita ad Regum quoque nostro-
rum Maiestatem supplices auerruncādis malis,
preces afferre necessum, Vestra quippè di-
gnitas est, quædam diuinitas. Hic conque-
ri licet, hic remedia poscere expedit, donec
inuestigata mali causa, afflictis Quiritibus
succurrant. A nobis nihil prius Serenif-
sime Rex audies, nisi vt alumnus Patronam,
tolas,

colas, & tenerrime ames; Romanam in-
quam Ecclesiam, quam quicumque in terris
dedignantur agnoscere Matrem, in cœlo
Deum Patrem sperare nequeunt. Thronus
Sarmaticus, ab omni Hæreseos labe sem-
per intaminatus fuit; Diadema, quo redi-
miris, nullius Heterodoxæ manus concige-
runt. Tu Verus huius Almæ Matris Filius,
conuerte Te ad æternæ veritatis Solem, nec
vnquam ex hac statione dimoueri Te patia-
ris. Per Deum Polonis Regnas, regnet Po-
lonis per Te Deus, id est Orthodoxa reli-
gio, non fucata pietas, inconcussa fides,
prisci denique mores, sero redeant postli-
minio. Minus est, quod Regno Poloniæ de-
cesserunt, sed quod ab Ecclesia auulsæ do-
lemus, ne reseruato quidem libero Roma-
næ religionis Exercitio. Ad hæc Saluificas
Cruces, redemptionis nostræ signum, du-
ræ ceruicis Schisma delubris suis amouisse
fama est. Est in quo Regiam curam, ac so-
licitudinem Deo approbes. Enitere ob-
secramur in perennem istam gloriam, vin-
dica

dica contemptum Fidei, vindicabit Te de inimicis Tuis Deus, cum omnia prospera eueniant colentibus eum, spernentibus aduersa. Catholicizent, Christianizent in superlatiuo gradu Reges alij, Tu ardenti zelo fac noscaris, quia in effectu, non titulo, consistit virtus agentis. Ecclesia Nauis est, nauis item nostra Respublica, sed illa Prætoria, in qua ad Gubernaculum Petri Summus Nauclerus sedens, hanc classem Christianitatis, in pelago mundi moderatur. Hoc gubernaculum secutus non errabis, imò Constantinum Poloniæ Teodosium & Carolum Nobis in Te ostendes.

Religioni indissolubili fœdere annexa se Tibi Offert Astræa. Etsi taciturna tristitia contractos vultus fert, inadulabili oculorum acie austeritatem ostendit, Cœlestis Diua Iustitia est. Olim nullo in terris præuaricante, hic habitus ac species fuit, Frons, maiestas, oculi prudentia, genæ pudor intemeratus, os sapientia, lingua eloquium,
pectus,

pectus, clementiæ deponitorium, cor amo-
ris pænu, manus fortitudo, pedes erigen-
dorum oppressorum desiderium. Illa est
quæ pace publica viuit, salute populorum
reficitur, Religionis germana Soror Iusti-
tia. Gladium quidem dextera vibrat, sed
ita suspenso ictu, non vt statim feriat. Indi-
gnatur malis, sed resipiscientiam, quam pœ-
nam mauult, & dum non inuenit, bonos fe-
cisse contenta. Et hic finis Regum propter
quem asciti sunt, hic terminus, ad quem
tendere debent, scilicet iustitiæ administra-
tio; vnde olim ad Adrianum Imperatorem
iudicium protelantem, mulieris Romanæ
supra sexum generosa vox. Si otium non
habetes in via iudicare, noli ergo regnare.
Certè constituit Deus Reges, vt faciant Iu-
dicium & iustitiam. Reges quippè sunt vo-
cales Leges, animata Iura, bilanx stateram,
quæ nisi in æquilibrio consistat, vacillat Iu-
stitia, quæ vacillante, corruunt Regna, & de
gente in gentem transferuntur.

Hæc Astræa, dum alia manu ancipitem
Ensem,

Ensem, altera bilancem tenet, illo reprobos
ex æquo castigat, ista præmia bonis ex me-
rito elargitur. Eademmet Iustitia est, sed
distributiua vocatur. Quia æqua dispen-
satrix, omnia suis proportionibus librans,
disponit præmiantem, & excitat merituos.
Sine hac indotata virtus manet, & ab ingra-
titudine turbis, plerumque occasio. Inde
non sola Roma vidit Coriolanos, non sola
Scipiones exilio multauit. Nec pri-
dem alicuius Magni Herois Marmor,
incisam tulit Epigraphen, ingrata Patria
ne mori quidem in te licet. Hæc igitur di-
stribuens, vsum sui offert Tibi Serenissime
Rex, ac Te Supremum arbitrum vult. O
utinam suspenso minacis dexteræ ictu, di-
stributiua capessas, nam firmiori insistes
vestigio, si ciues beneficijs, non seueritate
continueris. Hoc in Solio Dei gratia recū-
bis, cui inexhaustus fons benefaciendi sub-
est, ex quo, velut Amalthææ cornu, pepe-
tus largiendi copia suppetit; ea ratione sta-
tus nostri, vt finis vitæ vnus præmiati, in-
cre-

crementum sit alterius meriti, ad vitæ dū-
taxat tempora tributis beneficijs, mox in a-
lios prout meruerint transferendis. Sed qui-
bus magis aut quantum vnicuique tribuas
discernet non iniqua personarum & merito-
rum, æstimatrix mens tua, iam diuina,
quia Deo propior es. Aderit sane magni
Consilij Angelus, è sublimioribus intelli-
gentijs additus parastates ac Regiæ muni-
ficentiæ manu ductor. Credo equidem, si
sua quemq; in altero naturâ delectat, & si
similitudine morum trahimur, non petaces,
sed meritos, non Velocios sed probos, à
Te optimo præmijs affectum iri. Amabis
bonos & prouehes, & postquam prouexe-
ris, qualis ipso sis documentum dabis, iam
miti remedio efficiens, vt nemini improbi-
tatem prodesse palam sit. Illos illos potif-
simè artubus mutilatos, attrito vulneribus
corpore, inter captiuitatis mala detentos,
insumptis militiæ patrimonijs, respice ve-
teranos. Fac, agnoscat, quomodo non fru-
stra ætatem sub signis Tuis impensur erūt,

M

dum

dum illorum reminisceris ac foues, quorū sanguis sub alio Principe fusus, sub Te demum præmiatur. Equidem aliæ gentes, indociles pauperiem pati, per commercia fluxas opes inuestigant, scrutantur aliæ ima terræ viscera aurum eruentes, quod tamen nec tegit, ne vulnerat. Ferrum Poloni retinent, quod velut natura ipsa accingente lateri, ne domi quidem, & in pace discingūt.

Tacitus Poloni, natiua indole, status ratione, vocatione Equestri, ad arma quodam modo obligati sunt. quibus vbi per turmas aduenerit, nulla acies obstiterit. Resice ergo Serenissime Rex fatigatas emeritorum spes, & excuties iuuentuti ignauiam; intendetur Tyronum feruor, vbi cathapRACTI militis Sarissas, plectro fidicinis, aut fuso lanificæ feliciores videbunt. Togati quoq; se insinuant, æquum vt vtraque Pallás Tē suum Mœcenatem recognoscat. Alleuandi sunt benigna manu, sed non illi, qui ignauis Canibus similes, Cicuratas solummodo alatrant pecudes, imbelli aduersum lupos
nisi.

nifu. Hi sunt labes sæculi, ac Regiæ de-
honestamentum, hæc fori purgamenta, in
Gynæcei penetralibus arma virumque ca-
nunt, debellaturi super mensa Alexādrum,
mucronem ferri ne tum quidem attrectare
sustinentes, dum acinacem ex empto com-
parant. Sed illi tribue, quos Tecum, non
cum fortuna Tua loqui animaduertes, qui
postquam fecerunt suadenda, iam suadēt,
facienda, non ut placeant, sed profint. Mu-
sas quin etiam inter istos belli fragores tor-
pentes, benigno intuitu respice, imo ijs
cum sædus ini, quidni præconia hæc tem-
pestiue concilias, magna mox Orbis Histo-
ria futurus. Eriget se ista messis vriticis ac
lolio suppressa, si benignitatis Regiæ im-
bre, velut ferotino, rigabitur. Sed cum
largiris, (non meus sed omnium Status
scitorum sensus est) caue obsecro ne nimi-
us sis. nemo tam gratiofus reperiatur,
quem multa conferens oneres, complures
amplo reditu præfecturas, fac ne des vni,
sparge ac diuide inter aliquot, qui om-

nium ingenijs ac ministerio indiges. Intendes Ciuium virtutem, à Te remouebis odia, nemo priuatis peculijs, nemo sanguini parceret, & irrepræmiati, fortunæ suæ non Tibi imputabunt. Imò ad securitatem iter præparas, si neminem nimium effers, quia persæpe Regum munificentia, condidit hoc culmen potentiæ, ex quo ambitiosi pugnant in Reges.

Sed vt connexi Circuli cathenam faciunt, ita arcto colligatæ nexu virtutes, mutuo sibi cohærent. In testudine, nisi omnes nervos modulate intendat fidicen discrepat concentus. Ita nisi Princeps velut satelitio, cunctarum virtutû stipctur, multum ad veræ laudis perfectionem deesse credit. Proinde molli gressu, Clementia cõcomiteretur Iustitiam, non vt oppositum, sed temperamentum eius, non quæ punire vetet, sed quæ à pœna, ad lenitatem cum Iudicio, declinet. Maiores nostri Regibus suis, ex ingenij qualitate, varia nomina in-didere. Iam Iusti, Pij, Pudici, Probi, iam

Auda-

Audaces, Criuouſti, Criſpi, Cubitales dicti,
nemo crudelis fuit vt diceretur, nemo in
ſanguine Ciuium volutatus māſueti omnes,
ac mites, & quantum ad præmia veloces, tā-
tum ad pœnas pigerrimi. Nec Tu Sereniſ-
ſime noſter, hanc amoris populi conciliatri-
cem clementiam, à Te remoue poſcimus,
imò amplectere, & illam Regij throni fir-
mamentum ac baſim habe.

Compendioſæ laudes Octauiani Augu-
ſti fuere, Romam ex latericia in marmoreā
traſformāte: forte vt ambulacra porticum
in cruſtata, magnitudinem operantis inno-
cui ſudore teſtarentur. Non hoc à Te Se-
reniſſime noſter flagitat Polonia. Non vt
celebratas tepidis fontibus Baias inſtaures,
Piramides erigas, Fora prolates, Thermas
& Aquæ ductus condas, & quæ alia ſunt ab-
ſolutæ pacis opera. Sed poſcit vt exaltetur
dextera Tua, vt in Deo tuo ſis fortis, non vt
audacter pugnes, ſed vt fortiter propugnes,
non vt internum ſplendorem Urbium pro-
cures, ſed vt externam tranquilitatem ſta-
bili-

bilias. Magnus gestis fuit Boleslaus primus, Casimirus primus rebellium domitor, Vladislaus item primus bellicosa prole faustus, Sigismundus primus in tantum amans amatusque Polonis; ut vocabulum Sancti etiam viuis meruerit. Etiam Tu Serenissime, dum albo Regum nostrorum MICHAELIS nomen primus infers, enitere ut qui electionis serie succedis, fortitudine quæ Regia dos est distinguaris. Recipis ægrum Corpus Reipublicæ, sana; recisa membra, agglutina Id Fortitudine præstabis, si inuictus ad labores, fortis ad pericula fueris, & ut aduersis non succubuisti, ita prosperis non effereris. Fausto omine inditum nomen habes supremi Hierarchicæ Militiæ Polemarchi, sequere Tutellarem Patronum & Sparram quam nactus es ornans, bella Domini inuictus præliare Fortitudine verò, ut in hostem inuincibilis sis Vouemus, ab intra ut ameris à Ciuibus, enitendum. Fariscunt quippè Troni quos metus & terror fulciunt, Amor populorum custodit re-

gna

gna & firmat Solia. Aureum certè moni-
tum.

*Non sic excubia non circumstantia tela
Quam tutatur Amor.*

Gens equidem nostra, ab omni ævo
Reges suos filiali affectu coluit, reuerentiã
& amorem simul miscens, quidni Te & cum
caro ex carne, os ex ossibꝫ nostris sis. Quid
ni Te? si adeuntibus facilis, desideria vel
quærelas patienter audis, postulata non re-
ijcis, supplices non excludis, summo Iure
non abuteris, Omnibus pates. Conclavi-
bus velut indagine includi ferinum est, se-
creto satiari non Reigum. Sol Princeps o-
mnibus beneficum fidus. ac conspectibile,
Videas Tu tuos simul aspiciaris. Sigis-
mundus primus Rex Poloniæ, in gremio
nobilis Poloni reclinem se suaue soporari a-
iebat, non indormiturus alioquin, nisi dul-
cem somnum induceret tranquilla mens
ab amore populi. Parem Tu quoque Se-
renissime noster affectum experieris, si in
tutellam non dominationem creditum po-
pu-

pulum, non fastu aut tristi arrogancia, quæ
plerumque mater odij est, sed leni & amica
Maieitati comitate rexeris. Atqui teredo
ligna, erugo ferrum consumit, verum no-
centior Aulis Regum ab adulatione pestis,
quas sæpius assentatio, quam hostis per-
uertit. Hoc est dulce venenum, quod sine
sensu per venas manat, lethale virus, vix
vnquam Principibus euitabile. Ecquæ Re-
gia? sine his foricibus Palatij? quis Princeps?
ab hoc gratioso vulnere securus? eo grauio-
re ictu quod mulcet dum lædit. Dicunt ma-
lum bonum, & bonum malum, eo vsque
progressi, vt dulcem asserant saliuam Prin-
cipis. Aiunt naturæ periti Cedrum carie
esse inconsumptibilem. Cedro insistas Se-
renissime Rex, cedro insideas, ex ea deni-
que arbore præseruatiua aduersum sapi-
dam venenositatem præmuniaris. Si qui-
dem non Lappæ vesti promptius, quam hi
Principibus adhærescunt. Affrica ergo ta-
les ad Lidium sinceritatis lapidem, & ex-
clude sulfuros simulatæ laudis. Cnar^o Cor-
neli-

neliani Oraculi, Pessimum inimicorum
genus esse laudantes.

Quare non alia maior laus Tua erit,
quam si rectorum consiliorum fulcro insi- ^{Plinius.}
stes, si expertæ fidei salutaria suggerentibus
obtemperabis, optimum quemq; fidelissi-
mum putans. Scriba Florentinus ignita
quadam vi ingenij, suo Principi subtilia sua-
deat, Temne Princeps, impia peruersi ho-
minis dogmata. Ab Etruria alter, cum Al-
berto Regi Poloniæ subdola præcepta in-
suffurat, odiosum reddit. Denique vt pa-
leas à grano separat ventus, ita euentus con-
siliarum qualitatem ostendit. Liberos in Li-
bera Republica æ qua aure auscultabis, nec
offendaris, Medicata potio, in amarescit
sed sanat, assentatio verba byssina conqui-
rit sed nocet, prodest simplex veritatis Ora-
tio. Ama Rex Serenissime ingenuos, quia
veritas, priuatæ fortunæ bonum, non dici-
tur nisi cum periculo Regibus. Deerunt re-
cta suadentes, si suafisse offensa fuerit. Ama-
uit Iagiello Rex, gentilis tuus Zbigneum

Cromer's Cardinalem Olesnickium, non quia suo periculo, imminentem Regi, cataphracti Theutonici hastam repulit, sed quia salutaria suggessit. In Errores non personam aut Maiestatem acer: dum ait. Multi è Civibus tuis indicta Causa permissu tuo bonis spoliantur, Pauperes, à potentioribus opprimuntur, Iustitiam, noctes protractis epulis, dies ignavo somno transfigens, non ad ministras. Adhæc miseri coloni à comitatu tuo diuexantur, promiscua cudendæ monetæ licentia paracharagmate Regnum inuoluit, deniq; superstitionis Ethnicæ vestigia non planè in te eradicata cerno &c. Nō amasse Regem suum Consiliarius visus, eo vsque, vt generosa dicētis libertate offensus Rex, ac Senatu se proripiens integerrimo præfuli minaretur. Sed deferuescente affectu, Magni Olesnickium & illi gratias habet, illi filiorum curam extremis codicillis delegat, addito affectus sinceri teste Annullo, Maritali à Diua Heduige pignore. Tales igitur, alleges Serenissime Rex, aut allectos

lectos ita forma vt exuant prioris Aulæ in-
genium

Hæc igitur *Navis Polona* non Colchica
aurei velleris spolia vehens, non Ægyptiam
superbo fastu reginam, sub purpureis velis
inter Nympharum suffimëra reclinem. Sed
incliti Regni, ac tot populorum salutem,
tranquillitatem ac libertatem ferens, dum Te Se-
renissime Rex noster MICHAËL gubernaculo
àdmouit, ignitis cælum penetrat suspirijs, æterna
illa, Maiestatem Tuam incolumem, vt feruet diu.
Omnibus Sarmatiæ Ciuibus, tam quibus salus,
quam quibus gloria cara est, cuncta complectens
Votum Salus Regnantis. Vtinam sospes, felicem
moderâmini ad moueas dexteram, secundis ventis
placido mari, ac reconciliato demeritis nostris
cælo aspirante benignius. Gratia Dei, datus es
nobis Rex, eiusdem gratia Regnabis, quod ipsum
æternum Numen, castigationis rigorem compen-
sat solatiorum obuentu. Speramus certè certius,
quod Carinam hanc Sarmaticam, in ignauo se-
cessu otuari non permittes, sed diriges Vela, qua
contumax vorticosi Borystenis ripa rebellionis cu-
bile iam dudum præbet, & dum Poloniam parrici-
da manu oppugnat ipsa perit. Hinc qua vligino-
sus Tanais paludibus se euoluit scruteris, aut si repe-
tundarû agere mauis, cognoscat Hyperborea plaga

non præscribere aduersum malæ fidei possessores.
Campestria quoque arenam illam Tyrocinij mili-
tari, Maiorum Tuorum vestigijs calcatam, quidni
Aquilis Sarmaticis, infides. Inuoluet complica-
tis signis Lunas suas, tantisper minax Barbaria, vbi
Tuam triplic Cruce munitam aspexerit. Vbiq; au-
xilii Diuino, Fortuna Tua Virtute Polonorû inuinci-
bilis sis, Monoxyla Euxinus Pontus formidat, & A-
pellmanni, sub Vladislao conatus, vtinam sub Te
in Baltico mari ad effectum deducantur. Effice
igitur Optime Regum, vt recocto are in aurum
Scoria in melius metallum, Saturni sæculum sub
Te viuamus, eo maiore prosperitatis experimento,
dum nuper quid in bello deterrimum, iam sub Te
quid in pace optimum; vtriusque gnari ac memo-
res æstimabimus. Nunc verò illa Romana accla-
mandi formula iterum resumptâ finio. Felicior
Augusto sis, melior Traiano, vel si Vernacula
melius informant, & speculum perfectius in-
spicias quo propius. Celebrior Boleslao
Chrabri, Pugnacior Criuousto, Casimi-
ro iustior, Pientior Iagiellone, Amabi-
lior Sigismundo primo, Sigismundo
Tertio longæuior, Vladislao IV.
Victoriosior sis. Omnia
deniq; omnium in Te
velut in compen-
dio sunt.

A. M. D. G.



9944

Dr. Dyer

